

L'ESCALA

XXIII APLEC de la SARDANA

4.3
1EmA
ala)
APL

*Diiumenge,
7 de juny 1998
Dedicat a Lluís Cotro i Güell*

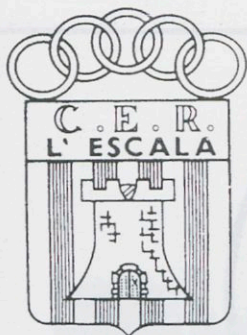
VILA
MAYO

CLUB NÀUTIC L'ESCALA

17130 L'ESCALA (Port) - Girona
Telèfon: 972 77 00 16 - Fax 972 77 01 58
Apart. correus, 130

*Us desitgem
un bon Aplec*

S alutació

Amics benvolguts,

El Centre Esportiu i Recreatiu de l'Escala us convida a l'aplec anyal de la sardana, el 23è, dedicat al qui fou membre rellevant de la cobla La Principal de l'Escala els anys 20 com a primer tenora, el músic i compositor de Cervià de Ter, Lluís Cotxo. Una distinció que creiem ben merescuda. Amb la voluntat d'anar-lo millorant en tot allò que ens sigui possible, aquesta vegada us oferim l'Aplec amb dues variants ben perceptibles respecte als anteriors.

Una, el nou espai que li destinem. Hem considerat que la Platja, a més d'ésser el nucli de la vila, presenta un carés més acollidor en comparació del Passeig que, tot i la bona vista que aquest presenta, es presta més a la dispersió de la concurrència.

L'altra, la modificació del programa d'audicions. La del matí anirà a càrrec d'una sola cobla, mentre que la de la nit ara serà amb les tres cobles; això tenint en compte l'afluència registrada a cada sessió de les últimes edicions, que demostra clarament que la d'havent sopat convida més públic.

Esperant haver-la encertada i que el temps ens hi acompanyi, desitgem que passeu una bona diada sardanística.

LA JUNTA

Edita: CER L'ESCALA
Portada: F. X. Vilà-Mitjà
(1.000 exemplars)
Dip. Legal: GI-537
Imprimeix: Gràf. Canigó. Figueres

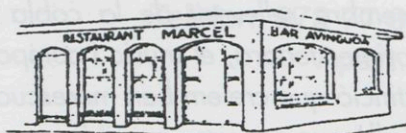

PIZZERIA PIZZERIA PIZZERIA

La Torre, 41, 1r
Tel. 972 77 01 18

Restaurant MARCEL Bar AVINGUDA

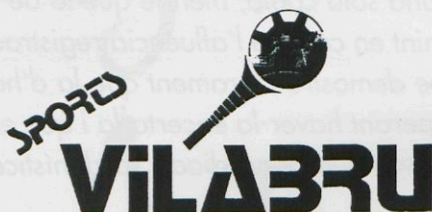
Avda. Girona, 60 - Tel. 972 77 07 23
17130 L'ESCALA (Girona)

OPTICA L'ESCALA

*Ulleres Graduades i de sol - Audífons
Lents de Contacte - Accessoris òptics*

C/ Maranges, 13 - Tel. 972 77 09 86
L'ESCALA

C/ del Port, s/n (galleries)
Tel. 972 77 04 40
L'ESCALA (Costa Brava)

CRISTINA ESTEVA
Pubilla de la Sardana 1997

MAGATZEMS

TITUS

S. A.

Ctra. Viladamat a Palafrugell, Km. 7 - Tels. 972 77 04 04 - 508 584
17130 L'ESCALA (Girona)

Mobles
SANCHO

Av. Closa d'en Llop, 1
(davant betzinera)
Tel. 972 77 04 85
L'ESCALA

AGUA - MARINA

RESTAURANT

BUFFET LLIURE - BUFFET LIBRE

Gran varietat de plats "A voluntat"

Passeig Marítim, 15 - 17130 L'ESCALA

Tel. 972 77 45 95 - Fax 972 77 12 06

Amics sardanistes,

La present edició del nostre tradicional Aplec ens farà evocar els anys vint, una època en què la cobla de la nostra població, La Principal de l'Escala, era una de les de renom a Catalunya, pel fet que ens hi acompanyarà un qualificat component en aquell temps de la nostra enyorada agrupació musical, en Lluís Cotxo de Cervià, aleshores joveníssim però un dels millors instrumentistes de tenora del moment, a qui hem dedicat la diada sardanista. Una altra novetat que presenta l'Aplec d'aquest any és el canvi de lloc. El farem a la Platja, l'espai més emblemàtic de la nostra vila, amb què refermarem la nostra estimació per la dansa nacional, un dels distintius de la personalitat escalenca.

En nom de la vila de l'Escala, la més cordial benvinguda a l'eminent músic i bon amic Lluís Cotxo, desitjant-li que passi unes hores ben agradables entre nosaltres.

També una salutació afectuosa als qui ens acompanyareu en aquesta festa de la sardana, que a tots plegats ens en quedi un bon record.

L'alcalde,
JOSEP MA. GUINART I SOLÀ

TABACS
**FRANCA
PELLICER**

C/ del Port, 47
Tel. 972 77 16 23
17130 L'ESCALA

BUGADERIA - AUTOSERVEI
DOLMON

Carrer Codolar, 20
Tel. 972 77 00 15
L'ESCALA

cuina
d'especialitats
marineres

Ronda del Padró
Tel. 972 77 02 87
L'ESCALA

RESTAURANT - MARISQUERIA

Els Pescadors

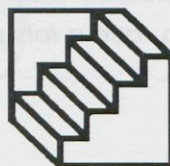
Especialitats marineres
Casaments - comunions - àpats
Davant del mar - Obert tot l'any

Tel. 972 77 07 28
Port d'en Perris, 5

**BICICLETES
MIA**

LLOGUER - REPARACIONS
ACCESSORIS - VENDA

Avda. Girona, 59
Tel 972 77 28 26
17130 L'Escala - Girona

Estudi i Servei, s. c.

ASSESSORIA EMPRESARIAL

C/ Joan Massanet, 40
Telèfon: 972 77 21 77 - 17130 L'ESCALA

LLUÍS COTXO I GÜELL

Són 96 anys ben portats. Estotjats en una complexió senzilla, però tan ben portats, que el faríeu amb el mateix delit que un noi tot i traginar a sobre a la frega d'un segle. Que hauria pogut ser l'actual, el XX sencer, si no fos que el va escabotar d'entrada uns catorze mesos, puix va demorar la naixença fins el 27 de febrer de 1902. Però amb la marxa que duu, va en camí de resquitar-se'n sobradament en el que entrarem.

Viu a Cervià de Ter, a la casa on va anar a viure a poc de ser casat, un edifici gran a peu de carretera de Medinyà a Torroella, ben acotxat pel continu tragí de vehicles que, lluny d'incomodar-lo, es pot dir que ell mateix reconeix com a part integrant del seu medi. El bon estat de salut fa que no vulgui abandonar la casa ni el poble nadiu, bo i trobar-s'hi sol des que enviudà, fa uns set anys, malgrat que la filla desitjaria que visqués de manera estable a Girona amb tota la família. Fins fa ben poc encara treballava un hort i, quan escau, surt pels voltants de Cervià a buscar cargols, bolets o espàrgols. Es troba, doncs, amb bones facultats corporals, llevat de l'artrosi de les mans que no li deixa moure els dits per tocar la tenora, l'única cosa que li reca no poder fer.

Si l'estat físic és bo, més encara ho és l'anímic. Serva una memòria prodigiosa que li fa recordar amb sorprenent lucidesa fets i persones de tota la vida. La prova és que reviu la seva pertinença a la cobla de l'Escala durant els anys 1922, 23, 24 i 25 com si fos ara. Recorda perfectament la gent escalenca, que coneixia, els bons amics que hi tenia i que encara hi té, la camaraderia amb els companys de professió, l'afecte mutu amb Josep Vicens, Xaxu, i la seva actuació com a músic. A la Principal de l'Escala, que llavors era una cobla de primera fila, hi entrà de primer tenora als vint anys i hi guanyava 9 duros a la setmana, tant si tocava com no, que en aquell temps eren molts cèntims; això després d'haver estat 3 anys a la Roviras de Bordils, ja com a músic professional, cobrant 15 ptes. per dia d'actuació. Abans, s'havia iniciat amb la del seu poble, la Cervianenca, durant 2 anys com a aprenent sense paga, ja que, com s'estilava aleshores, els aprenents

de qualsevol art o ofici no cobraven. Components d'aquesta cobla eren Llorenç Cotxo, cosí germà seu, de qui rebé les primeres lliçons de música, i Josep Baró i Güell, músic i compositor d'anomenada, que li ensenyà a tocar la tenora.

Instrument, el domini del qual perfeccionà notablement formant part de l'agrupació escalenca que, com hem assenyalat abans, gaudia de merescuda fama, puix entraven en el seu repertori els millors compositors de sardanes com Garreta, Toldrà, Morera, Serra, etc., i això vol dir que no s'havia d'amagar per cap altra. És també l'època en què anava a lliçó a la Bisbal del millor instrumentista de tenora en aquells moments, l'escalenc Albert Martí, que l'instruïa de franc. Durant quatre anys, amb la tenora en bandolera lligada amb un cordill, féu el camí, anada i tornada, a peu de Cervià a Flaçà, i d'ací amb el carrilet fins a la Bisbal.

Aproximadament les mateixes dates que quan havia de tocar amb la cobla es traslladava caminant a Sant Jordi per pujar a la tartana –més tard, l'auto– d'en Marquet que feia el correu i carregava passatgers per al trajec-

La Principal de l'Escala, 1924

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Martí Joanama de Palafrugell, Llorenç Cotxo, Francesc Sala, Francesc Sala (pare), Joan Esponellà de Begur.

Ramon Tasis, Francesc Llopart de Celrà, Cinto Hereu, Lluís Cotxo, Joan Puig de Pals.

te fins a l'Escala. Idèntica combinació, ara a la inversa i de nit, en acabar el ball del diumenge que, a part dels lloguers d'altres festes, era ordinàriament la feina de cada setmana junt amb la sessió d'assaig del dissabte.

Fou el seu bon amic Ramon Tasis, que l'havia fet entrar a la cobla escalenca, qui l'aconsellà de deixar-la per passar als Montgrins quan en rebé l'oferta directament dels representants Josep Cristòfol i Enric Vallespí. Ell s'hauria quedat de bon grat amb els de l'Escala, però en Ramon amb molta noblesa li desitjà el millor. S'incorporà, doncs, a la cobla torroellenca. Era l'any 1926, en què Vicenç Bou i els germans Vallespí eren al zenit de la celebritat i els Montgrins havien adquirit un gran prestigi, que s'acredità encara més amb Lluís Cotxo com a primer tenora, esdevingut llavors el més famós intèrpret d'aquest instrument. L'any 1940, després de 15 anys amb els Montgrins, entrà a formar part de la cobla Girona, una altra de les de més renom, la qual integrava músics de tanta reputació com Roca Delpech, Josep Puig, Josep Ma Boix, entre altres. De 1945 a 1949 el trobem a la Selvatana de company amb el gran fiscorn Pere Arpa. Un altre amic entranyable, el trompeta Pere Pruñonosa, *Trumfa*, no parà fins que el féu ingressar a la Caravana de Torroella de Montgrí, de la qual plegava el primer tenora Joaquim Ribes,

A l'Escala, quan Cotxo n'era component de la Principal.

D'esquerra a dreta: Joan Puig de Pals, Peret Joaquim, secretari de la vila, Lluís Cotxo i Llopart de Celrà.

més conegut per *en Quim de Serra*. Després de 8 anys a la Caravana i 8 més a la Principal de Girona i finalment, de manera esporàdica a la Farnense i altres petites agrupacions, a tall de reforç o de suplent, es jubilà als 64 anys.

Les aptituds interpretatives i l'elevat nivell artístic com a instrumentista de tenora del jove Lluís Cotxo, foren mèrits que li reconegué primer que ningú el propi professor, Albert Martí, qui, sempre que en tenia ocasió, el recomanava a les principals figures musicals de l'època. Així fou que pogué actuar amb la cobla Montgrins en uns memorables concerts al Palau de la Música Catalana, sota la direcció del mestre Pujol, de qui era tingut en gran estima com a artista i com a persona. Un altre moment que serva amb delectació de la seva vida de músic fou l'estada de dos mesos a París, l'any 1928, amb la mateixa cobla, pel que comportà d'agradable excursió a més a més del notable èxit que representà per als Montgrins. Les actuacions al Gran Casino causaren un gran impacte en el públic, entre el qual una nodrida representació del món de la música i de les arts de França, que pogué gaudir i aplaudir la música de Vicenç Bou, Eduard Toldrà, Juli Garreta, Josep Serra i altres compositors importants de Catalunya. Dues anècdotes en remarca Lluís Cotxo; una, l'explosió d'entusiasme que esclatà entre assistents cata-

La cobla Montgrins, el 1928, any de l'anada a París.

lans amb visques a Catalunya en acabar la interpretació de "Juny", fet que la prudència aconsellà de no programar-la en concerts successius, ja que a casa nostra estàvem en plena dictadura de Primo de Rivera; l'altra, l'exultació que produí l'audició de la sardana "Isabel", de Garreta, en l'artista Pablo Picasso, present a la sala, que acudí tot seguit a felicitar la cobla i el genial intèrpret de tenora en particular. Perquè com ens diu en Lluís Cotxo ell interpretava amb el cor, -malament que només toquis amb els llavis i no et surti de dintre. Ho havia après del seu mestre, Albert Martí, que li transmeté també la predilecció per les sardanes melòdiques, sense reguitzells de notes. Per això arribà a ser un especialista dels cants tirats en què tocava tan piano i tan fi que es guanyà merescudament l'apel·latiu del "rei dels pianíssim" de part dels melòmans del Palau de la Música.

Aquesta qualitat afegida al do d'una exquisida sonoritat li permetia fer veritables creacions de les sardanes més compromeses. Era insuperable en l'execució de composicions com *Delectació* i *A cau d'orella*, de Josep Serra; *Plany*, de Normand Solé, i d'altres del mateix estil. L'especialitat interpretativa de Lluís Cotxo influí en moltes sardanes que compongué com si les fes a la seva mida, ja que també s'ha dedicat amb lluïment a la composició, vocació en la qual s'estrenà de ben jove. La primera sardana, *Muntanya de la Salut*, la va escriure quan feia el servei militar a Sant Feliu de Pallerols i s'inspirà anant de marxa a l'esmentada muntanya. La darrera que ha compost és *La Verge del Far*. En total n'ha escrites 62, moltes de les quals ben conegudes i populars com *El castell de Cervià*, *Roseta*, *Sandra*, *El meu jo*, *Muntanya de la Salut*, *Consol*, obligada de tenora i dedicada a la seva esposa, i la que se li ha tocat més, *Alegre Neus*.

Al seu torn, ha exercit també la tasca docent. D'ell han rebut lliçons de tenora els músics Agustí Monguilod, Josep Roura, Vicenç Ferrer "Granota", Francesc Cadenet i altres, un dels quals, Narcís Costa i Ventura, de Ventalló, li té dedicada la sardana *Al mestre Lluís Cotxo*, inclosa en el repertori de l'Aplec. Entre nois i noies de Cervià i contrada, han passat per casa seva a aprendre música un total de 82 deixebles.

D'ençà de l'homenatge que li reté la vila de Palamós en l'Aplec de l'any passat, Lluís Cotxo ha declinat de personar-se a nombrosos llocs en què s'han dedicat actes en honor seu. Però a l'Escala sí que li fa il·lusió de poder-hi assistir. No en va és la predilecció que ha sentit sempre per la nostra vila,

estima que ha fet palesa en dues sardanes, *Recordant l'Escala*, del 1987, i *Vell record de l'Escala*, del 1988, per cada una de les quals serva una placa amb què fou correspost per l'Agrupació Sardanista "Avi Xaxu". Tindrem ocasió de fruit de l'audició de la darrera a l'Aplec d'enguany, interpretada de conjunt per les tres cobles.

A l'admirat músic i bon amic de tots els escalencs, Lluís Cotxo, en el retrobament d'aquest Aplec. Li desitgem una estada ben feliç entre nosaltres, com ho havien estat les d'antany. Que per molts anys la pugui recordar amb complaença.

JOAQUIM ARMENGOL

Especialitats:

***Pizzas amb forn de llenya
carn i peix a la brasa***

C/ La Torre, 64

Telèfon: 972 77 03 03

L'ESCALA

SASTRERIA

Vilabrú

C/ Port, 30

DES DE 1892

L'ESCALA

BOTIGA

LACOSTE

C/ Port, 23

Pizzeria L'Escala

Plaça de correus s/n - Tel. 972 77 26 02 - L'ESCALA

PIZZERIA - GRILL - RESTAURANT

Camí Ample, 13 baixos

Telèfon: 972 77 30 53

17130 L'ESCALA (Girona)

Restaurant - Pizzeria

VOLANTÍ

GELATERIA - CAFETERIA - CREPERIA

*Terrassa sobre el mar
Menús especials per a grups
i reunions*

Ronda de l'Olla - Tel. i fax 972 77 07 28
17130 L'ESCALA (Alt Empordà) Girona

Restaurant

"El Cargol"

C/ del Port, 39 - Tel. 972 77 11 59
17130 L'ESCALA

*Novetats - teixits
articles per a la llar*

Casa Puig Giralt

Pintor Massanet, 6-8
Enric Serra, 4
Telèfon: 972 77 45 92
17130 L'ESCALA

RENAULT

GARATGE FUMADÓ

Closa d'en Llop, s/n
Tel. 972 77 23 01 - Fax 972 77 42 27
17130 L'ESCALA (Girona)

JOIERIA I RELLOTGERIA

J. Molinas

*Reparacions
Copes i Trofeus esportius*

Carrer Pintor Joan Massanet, 26
Telèfon: 972 77 05 48
17130 L'ESCALA

AUTO ESCOLA
MARINA

Estem al vostre servei:
Martí Moreno - Emili Serra

Avda. Ave Maria, s/n
Telèfon: 972 77 06 78
17130 L'ESCALA

EL CARÀCTER ESCALENC

L'Escala és més que un món, per petit que vulgueu. És un marc impregnat de naturalesa magra i assequible. La bonior, el tremp o el destremp, us ve del vent, de la seva direcció, carregada de salitre o de pols interior, de la seva intensitat. El vent pot ésser una carícia, un lleu pessigolleig sobre la pell, o pot provocar la rauxa i l'enfurismada, de fort i sec que bufa.

L'escalenc és així una persona de fort tremp, amb decisió i empena, sempre a l'aguait. Sap embadalir-se, amb entendriment, al racó isolat d'una cala, vora una cassola al foc, amb traguinyol de vi, i fent-la petar amb gat-zara. Però també clou el seu esperit quan la desesperança i la pobresa el colpeixen. Llavors pot ésser sec i sarcàstic, d'una duresa defensiva que amaga el descontent i el sentiment.

En el fons, l'escalenc està amarrat en aquest paisatge. Durant molts anys hi trobà la feina, la vida, el goig i el patir. Després, el turisme i els canvis socials i econòmics han esfondrat aquesta harmonia entre l'home i el seu entorn natural. El mar és el mateix, però una mica més pobre i destenyit. Ja no hi veieu tothom guaitant l'horitzó i la seva variació per preveure el temps immediat. Els estius són plens de gent, en forma massiva i inapetent. Però està el record del món mariner i la bellesa de formes suaus, nues i grisoses, quelcom esquifides, del seu paisatge. A vegades, el conjunt mostra una gran distinció: les pedres que lluen al sol la geometria històrica d'Empúries, la magnificència dels colors del golf, el fons nevat del Canigó, la tebior sonora i lluminosa del Montgrí. Resta també la solitud de la nit dels carrers, l'udol enfurismat del vent i el respir immediat de la mar. Víctor Català, Josep Pla, Joan Massanet, entre els que foren i ja no són presents, ho plasmaren, amb relleu i autenticitat, en la vivor i energia interior dels seus escrits o en la vibració càlida de les seves pintures. Altres hi visqueren amb il·lusió i delit. Saber dels colors variants de la mar, de la tebior i el calfred, de les balmes encantades i dels grans espais oberts al vent i a la rutilància del cel. Tots tingueren, al llarg del pas de les successives generacions, el desig de viure-hi entre la pobresa de la vinya i l'energia que ve del mar. Aquests escalencs a força de sentiment i de riquesa de sensacions foren feliços i esquerps. El seu esperit perdura, encara que sigui en forma d'estirabot i ja no estigui tan unit als camins de la mar. Perdura així un panteisme ambiental que té per centre

DROGUERIA - PERFUMERIA

L'Estenedor

Avda. Ave Maria, 6
Telèfon: 972 77 30 78
17130 L'ESCALA

BUGADERIA

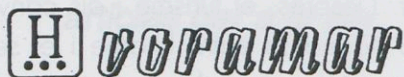

PAQUITA S.L.

RENTAT EN SEC

C/ Germans Masferrer, 13
Tel 972 77 06 70
L'ESCALA

HOTEL RESTAURANT

Passeig Lluís Albert, 2
Tel. 972 77 01 08
972 77 05 01
Fax 972 77 03 77
17130 L'ESCALA
(Girona - Costa brava)

BOSCH A.P.I.

Miquel Bosch i Gardella

Av. de Riells, 140 - Tel. 972 77 07 84 Fax 972 77 06 16
C/ Enric Serra, 2 - Tel. 972 77 00 02...
C/ Palau, 4 - Tel. 972 77 15 05
17130 L'ESCALA

CoALIMENT

Carrer del Puig, 155
Tel. 972 77 61 21
17130 L'ESCALA

ar del Barri
Rosa Lau

C/ del Puig, 137
L'ESCALA
Tel. 972 77 35 78

l'atracció del mar viu i la bellesa canviant d'un paisatge esmolat, però ric en sensacions, on la combinació de llum, vent i aire marí condiona el vostre esperit i les vostres accions. És el caràcter escalenc.

En ell hi gravita la pesantor de la història, la magror del paisatge i l'embat esquiu de la mar. L'espècimen tendeix així vers un individualisme aspriu i previsor, allunyat, però, tant de la fredor d'esperit com de l'esgoisme aïllador. La nuesa interior dóna sinceritat, fins als límits d'una certa brusquedat expressiva. L'excés passional es tempera per un tel d'escepticisme, sempre dubitos, i una ironia lúcida i sorneguera, de cua fuetejant, ajuda al viure i a la presa de decisions. Amb aquest entrellat, el nervi interior mai no falla i forja un personatge rebel, però de bon fiar. Hi podeu posar la mà al foc. Tampoc li plauen els dogmatismes, la inflor del llenguatge o de les persones i fuig de les posicions preses a priori i dels convencionalismes ximpls més acreditats. Així el seu tracte és molt agradable i discret, gens estantís, d'una dialèctica afuada i lineal, que es mou sempre dins la naturalitat i l'autenticitat. Si, a més, té el geni artístic, mostra energia i solidesa interior, amb gran tremp personal i originalitat de visió. De nou, la Víctor Català n'és el cas més distintiu i prestigiós. Més encara si tenim en compte que fou dona i a cavall de dos segles (XIX i XX) que visqueren tants sotrats ideològics, històrics i sociològics. Com veieu, l'escalenc és, doncs, més que un món, un veritable món personal ben amarrat a la seva terra i al seu mar.

JOAN BARCELÓ I COLL

RESTAURANT - HOSTAL

C/ Església, 7
Tel. 972 77 02 19
17130 L'ESCALA
(Girona)

El Roser

Menú de cada dia (preu 1.300 Ptes. TOT INCLÒS)

1r PLAT amanida de tomata i tonyina
sopa de peix o brou
entremès
canelons a la rossini
plat del dia

2n PLAT pollastre amb patates
sèpia amb mandonguilles
bistec amb patates
plat del dia

POSTRES gelats - sorbets
fruita del temps
flam - mató amb mel

PLATS DEL DIA

DILLUNS macarrons
DIMARTS estofat
DIMECRES rossejat amb gambes
DIJOUS paella catalana
DIVENDRES peix al forn o suquet de peix
DISSABTE canelons

També hi ha un menú de 2.750 ptes. de plats de la Carta
MENÚ ESPECIAL "MARISCADA EL ROSER"
6.350 Ptes. persona.

EMIL VODDER
• Univ. P. Sabatier Toul

Drainage Lymphatique

Ens. Virginia Cool

KIROS

Gabinet de massoteràpia
i drenatge limfàtic Emil Vodder

Hores convingudes

Tels. 972 77 00 09 tardes - 972 77 01 20 matins

La cadena

FERRETERIA CLOS

Bricolatge

Closa d'en Llop, 7
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel. 972 77 01 20

La cadena

LA SARDANA A L'ESCOLA

En un principi la Terra estava en tenebres. Quan la foscor es va trencar, l'home primitiu, en la seva indefensió, veié el primer déu en aquell astre circular que li donava escalfor. Abans de començar a parlar, va invocar, amb les seves danses, la protecció d'aquell sol, tot reproduint la seva forma. Així va néixer, sens dubte, la primera dansa en forma d'anella, origen primitiu de la nostra dansa nacional: la Sardana.

Una de les manifestacions del renaixement de l'esperit català fou a la fi del segle passat i a l'inici de l'actual, la difusió per tot Catalunya de la sardana, dansa racialment catalana i joia dels empordanesos d'ara fa cent anys, mitjançant una intensa campanya de propaganda i de divulgació, fins fer-ne la dansa popular catalana per excel·lència, sublim símbol de catalanitat.

Ara i avui, contràriament, la gran majoria dels joves es desinteressen de la sardana. La pobra divulgació sardanista als mitjans de comunicació, l'escassa presència de la sardana a l'escola i la minsa consciència que demostren moltes esferes influents sobre la propagació de la sardana, provoquen que la joventut senti el món sardanista com una cosa distant i, consegüentment, que la sardana es vagi esllanguint.

D'altra banda, la sardana està en perill de ser relegada com una simple manifestació "passada de moda", i més quan l'omnipresent televisió ha importat elements de cultures forànies molt especialment de la "ianqui" que alegrement consumiran les noves generacions (i molts "snobs" de totes les edats), tot burlant-se grotescament de la sardana i d'altres manifestacions autòctones. A més, el món de l'infant està envoltat d'uns estímuls (televisió, ordinador, maquinetes electròniques...) que cada cop més absorbeixen la seva atenció i el seu temps.

Respecte als elements de la cultura popular i tradicional, la comunitat nacional catalana es veu immersa en uns processos d'homogeneïtzació que estan mutilant la seva identitat. Enfront d'aquesta situació, des d'una perspectiva escolar, cal incorporar els elements de la nostra cultura autòctona als processos educatius a fi que els nostres infants assumeixin plenament el seu passat cultural. Però, tanmateix, és vital que les sardanes, els balls populars, les tradicions... no es presentin com uns fets isolats sinó dins el procés global de catalanització.

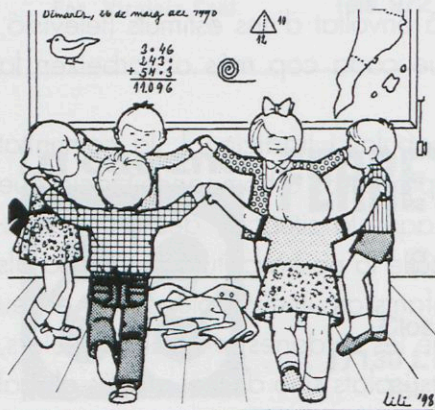
Atès el trist panorama sardanista actual –i en general de tota la cultura autòctona–, de nou cal parlar de la importància cabdal d'introduir la sardana a l'escola dins l'horari escolar. Perquè l'escola no és el lloc on les nenes i els nens només aprenen lletres i números, sinó que és l'espai vital, donats els molts intrínsecs valors de la sardana que íntimament formen part de les matèries escolars que conformen l'educació integral de l'alumne, per enfortir a mig termini el moviment sardanista i el sentiment de país. Respecte a la conveniència de portar la sardana a l'escola, tan sols cal remetre's als objectius terminals de l'àrea d'educació musical dictats pel Departament d'Ensenyament. Per tant, aquesta iniciativa és, més que legal, del tot recomanable; així, els mestres hi tenen molt a dir.

Altrament, la dansa té uns seguidors que són la gent gran, una absència quasi total de la joventut i una incerta llavor que és la infància, i és aquesta llavor la que s'ha de sembrar en un terreny ben abonat perquè acabi fructificant. Aquests darrers anys, en matèria d'ensenyament, els estudis tècnics han marcat la pauta en detriment de la formació humanística. Així mateix, la sardana i moltes altres manifestacions autòctones, en ser ignorades pel legislador, no tenen cabuda a l'escola.

Per tot plegat, crec que la sardana, essent com és una pràctica divertida i, ensems, formativa, pot i ha de tenir un lloc dins l'aula. Cal, doncs, donar a conèixer la sardana com a eina pedagògica, com a manifestació artística, com a model de convivència i com a forma de lleure.

De fet, fins ara, han estat quatre com a mínim les iniciatives arreu de Catalunya a favor d'"escolaritzar" la sardana: Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana (des de 1978), Saltem i Ballem (des de 1989), Tresc (des de 1990) i la Diputació de Girona (des de 1997).

La sardana és portadora de molts valors espirituals, com el dret i la llibertat, la pau i la germanor, el civisme i la integració, l'activitat grupal i no-competitiva, l'ordre i l'harmonia i constitueix un element normalitzador del país... Però, per damunt de tot, cal que enamori els

nens i nenes per tres raons; com a model de conducta, vehicle de divertiment i pont de comunicació entre tradició i modernitat.

En aquesta dansa es poden apreciar elements educatius que, fent-ho en tota la seva magnitud, de la manera més atractiva i adaptada a cada nivell, la configuren com un complet recurs pedagògic. La sardana pot ser molt enriquidora si és presentada a través de l'aspecte musical, el de moviment i l'intel·lectual.

En primer lloc, dins les ciències socials, treballant la història (cobles, compositors...), la geografia (comarques, accidents geogràfics...), la sociologia (tradicions, costums...). En relació amb l'educació musical, a partir de tres aspectes essencials: el rítmic, l'auditiu i el tímbric. També mitjançant l'educació física, coneixerem el cos, la percepció espacio-temporal, l'equilibri, la coordinació i el sentit de ritme... Respecte a l'àrea de llengua, treballant la sardana i la seva terminologia. Quant a la matemàtica, reforçarem el càlcul. Altres avantatges més generals que ens reportarà seran fomentar valors, actituds i hàbits, referent a l'educació cívica, educar la memòria, la concentració... i, evidentment, ens farà aprofundir en l'amor envers el nostre país.

Ensenyem-los a estimar la sardana. Fem-los sessions alegres i en conservaran un bon record. Fem-los veure que el món de la sardana també pot ser innovador i revolucionari. Amb la sardana a l'escola, no sols els ensenyarem a dansar sinó que els serà infosa la seva mística. Aprofitem, doncs, la sardana com un espai formatiu privilegiat. Ara, tanmateix, per tal que aquesta il·lusió esdevingui una realitat, Ensenyament, mestres i pares només n'han de sentir la necessitat.

No pas tots els pobles poden enorgullir-se de tenir una dansa tan simbòlica i representativa com la nostra, però, tanmateix, la sardana, en tant que expressió viva, serà demà allò que avui vulgui la nostra col·lectivitat. Fem, des de l'escola i en horari escolar, que l'ancestral foc de la sardana sigui projectat cap el futur per les noves generacions. Fem dels nostres infants una anella més, la més novella i la més gran del seguit d'anelles que conformen la nostra història.

LLUÍS COLOMEDA I SASTRE

HOSTAL ☆☆ BAR • RESTAURANT

BAR RESTAURANT
LA VINYA

SERVEI DE TAXI

HABITACIONS BANY COMPLET INDIVIDUAL
AIRE CONDICIONAT - T.V. VIA SATÈL·LIT

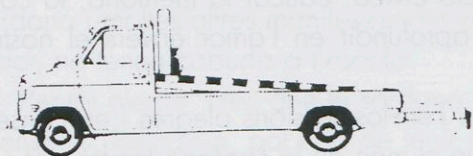
Obert tot l'any

Av. Girona, 10

Tels. 972 77 03 46 - 972 77 12 37

L'ESCALA (Girona)

GRUES L'ESCALA S.L.

SERVEI PERMANENT 24 H

Xavier Pérez
Assistència en carretera

Carrer Ter Vell, 36 (Urb. Camp del Pilans) Tel. 972 77 18 15

Tel. 972 77 23 51 - 17130 **L'ESCALA** (Girona)

Camp dels Pilans
Camí de les Corts
Tel. 972 77 47 27
Fax 972 77 47 25
17130 L'ESCALA

"LA SANTA ESPINA"

EL VERITABLE HIMNE DE CATALUNYA

Com a romanç històric referit a la guerra dels Segadors, cap allà l'any 1640 sorgí una cançó popular catalana anomenada "Els Segadors". Aquella cançó, conservada amb moltes variants melòdiques i textuais a través dels segles, anà adquirint caràcter d'himne nacional català a partir de la Renaixença i, de fet, ja fou l'himne oficial de Catalunya quan es proclamà la Generalitat, l'any 1931, encara que no es precisà, de moment, amb quin dels dos textos més difosos. És a dir, l'històric, publicat per Milà i Fontanals el 1882 en el seu "Romancerillo catalán", o el més polític i reivindicatiu d'Emili Guanyavents, vencedor en un concurs convocat amb aquesta finalitat per la Unió Catalanista, l'any 1899, que provocà una apassionada polèmica pública i periodística. Finalment, fou el text de Guanyavents el que s'imposà del tot.

La part més coneguda de l'himne d'"Els Segadors" és, sens dubte, la del recoble (la de l'"estribillo", que diríem em castellà): **"Bon cop de falç, defensors de la terra!/Bon cop de falç!"**. Aquest recoble, però, no és pas original d'Emili Guanyavents, sinó d'Ernest Moliné, segons ara s'ha sabut gràcies al seu nét, Ernest Guille, que ha escrit la biografia d'aquest personatge, nascut a Barcelona el 1868 i traspasat a la mateixa ciutat el 1940, que fou una figura molt destacada de la Renaixença, car cofundà l'Orfeó Català, participà activament en l'Assemblea de Manresa de la Unió Catalanista, col·laborà en més de trenta publicacions —a part de ser crític literari del diari "La Renaixensa" durant una dècada— i escriví una seixantena d'obres, la majoria de temàtica històrica i la resta de temàtica jurídica, atès que era un advocat de prestigi.

Durant la seva vida, Ernest Moliné, passà les vacances en una masia anomenada "Ben Viure", situada al terme municipal de Veciana, entre la Segarra i l'Anoia. I fou allà on escrigué, l'estiu del 1892, el recoble d'"Els Segadors". Un himne que, amb l'adveniment de la democràcia, a partir del 1976 —i després d'haver estat prohibit quasi quaranta anys— es convertí de nou en l'himne oficial català i que, al llarg de la història, ha estat objecte de moltíssims arranjaments. Els més difosos, en diferents èpoques, han anat a càrrec de Francesc Pujol, per a cobla, de Joan Lamote de Grignon, per a

banda, i de Josep Fontbernat, per a coral, entre d'altres. "Els Segadors" d'aquest últim (que és l'autor, per cert, d'una sardana titulada "El bosc de can Pantiquet", la partitura de la qual està essent molt buscada actualment pels sardanistes de Mollet del Vallès) foren enregistrats en disc l'any 1931, el mes de maig concretament, pels seus cèlebres "Cent Homes" –orfeó integrat bàsicament per treballadors del moll barceloní–, com també pel mític tenor Emili Vendrell que s'hi volgué afegir, acompanyats tots per la cobla Barcelona.

"Els Segadors", com deia, ha estat i és l'himne oficial de Catalunya. Però cal no oblidar, per altra banda, que "La Santa Espina", sardana del tercer acte de l'obra escènica del mateix títol, amb text d'Àngel Guimerà i música d'Enric Morera, estrenada a Barcelona l'any 1907, ha estat i és l'himne popular de Catalunya, tal com fa constar la Gran Enciclopèdia Catalana, que recorda, a més, que, per aquest motiu, la seva interpretació estigué prohibida després de la guerra civil del 1936 al 1939.

El meu enyorat amic Josep Fontbernat (i torno a parlar d'aquest insigne músic, escriptor i polític fill del poblet gironí d'Estanyol, pertanyent al municipi de Bescanó, que fou diputat al primer Parlament català i director general de Radiodifusió de la Generalitat republicana) era un gran entusiasta de "La

Àngel Guimerà i Enric Morera. Fotografia extreta de la nadala de la fundació Carulla-Font, 1974.

Santa Espina". Tant, que una vegada aquell entusiasme li causà un disgust. Així, un dia de l'any 1959 dedicà el seu escoltadíssim i quotidià "Glossari andorrà", programa emès per la Ràdio de les Valls d'Andorra, a Enric Morera (Fontbernat havia estat el seu deixeble predilecte) i l'acabà recitant els primers versos de "La Santa Espina": **"Som i serem gent catalana/tant si es vol com si no es vol..."**. Immediatament, el bisbe de torn de la Seu d'Urgell, que era molt franquista i sempre "controlava" tot el que l'"exiliat separatista" Fontbernat deia per la ràdio, trucà per telèfon a la direcció de l'emissora andorrana, de propietat francesa, i exigí, com a copríncep del petit país dels Pirineus que era, que s'imposés una sanció a l'home d'"Els Cents Homes" (cal dir que "L'home d'"Els Cents Homes"" és, precisament, el títol del llibre publicat ara fa un parell d'anys que conté la biografia del mestre Fontbernat, que jo vaig escriure per encàrrec dels ajuntaments de Bescanó i Anglès), sanció que es traduí en la suspensió del "Glossari andorrà" durant algun temps. Al bisbe de la Seu no li molestà pas el que havia dit Josep Fontbernat –que, per cert, hauria pogut ser president de la Generalitat a l'exili en lloc de Josep Tarradellas), sinó, segons ell mateix manifestà, la manera com ho havia dit, amb aquell to de veu tan enèrgic...

Són molts els que afirmen que el veritable himne de Catalunya és "La Santa Espina". I crec que tenen tota la raó del món. La lletra d'"Els Segadors", si ens hi fixem, ha quedat desfasada amb el temps. És d'una altra època. En canvi, la lletra que Àngel Guimerà posà a "La Santa Espina" es conserva fresca i "punyent". I estic segur que sempre s'hi conservarà...

EMILI CASADEMONT I COMAS

Sotsdirector del periòdic "Hora Nova"
i articulista del "Diari de Girona"

**FLECA
PASTISSERIA**

Saneho

Carrer Major, 9 - Tel. 972 52 01 82
L'ARMENTERA

PEIXOS

MASAFONT

C/ Enric Serra, 1
Tel. 972 77 01 34
L'ESCALA (Girona)

**KARTING
L'ESCALA**

Cta. L'ESCALA - TORROELLA

EL CARRER NOU

En el seu temps devia ser nou. D'aquí que l'anomenessin així. Ara ja no ho és. Fins i tot, ha canviat de nom. Ha envellit com els altres del casc antic, si bé encara presenta un estat de salut prou bo.

Està asfaltat, ben il·luminat, ordenat el seu trànsit de cotxes, amb edificacions, noves unes, i ben conservades unes altres, amb façanes restaurades i la cara ben neta. Resta, no obstant, alguna casa en força mal estat. És d'esperar que, ben aviat, desapareguin per donar pas a altres de noves.

El que sí podem afirmar amb certesa és que aquest no és un carrer comercial. Hi ha poques botigues i algunes, sobretot les de la part alta, s'han vist obligades a tancar.

Quan el batejaren, ja fa uns anys, degué ser l'últim que s'acabava d'obrir, segurament a cops de tràmeccs i magalls. Els seus padrins, els senyors de l'Ajuntament de l'època, no es volgueren complicar la vida amb noms de polítics ni amb noms que recordessin fets històrics i l'anomenaren així: Carrer Nou.

Part alta de l'església parroquial, l'àbsida de la qual es pot dir que pràcticament llinda amb el carrer Germans Masferrer.

No és estrany, doncs, que els seus veïns visquessin molt de prop l'incendi que s'originà a l'interior del temple.

De fet, són moltes les poblacions o ciutats catalanes que tenen un "Carrer Nou". Penso, ara com ara, en Girona i Figueres, les quals tenen un carrer que porta aquest nom i, per cert, ben cèntric.

El nostre "Carrer Nou" fou testimoni mut i ben proper del paorós incendi, provocat per un incontrolat i ofuscat grup de milicians, en el temple parroquial, patrimoni cultural i monumental de tots els escalencs, un preuat bé hereutat dels nostres avantpassats.

Els veïns del Carrer Nou veieren de ben a prop, entre esglaiats i impotents, com aquella calorosa tarda del 22 de juliol del 1936 volaven damunt de llurs cases les impressionants flamarades, les quals, envoltades d'un gran fum, sortien a tota pressió dels finestrals del temple, l'àbsida del qual tenien allà mateix. Els vitralls, ja feia estona que s'havien esmicolat, i els terrabastalls que provenien de l'església, en caure l'artístic retaule i els altars laterals, es deixaven sentir des de fora, tot ocasionant pànic i desconcert.

Llevat d'unes insignificants excepcions, la majoria de les famílies del Carrer Nou d'aquells anys eren creients o, si més no, molts eren persones moderades i totalment contràries a aquells devastadors esdeveniments.

Uns i altres —els primers, naturalment, més— sentien en llur propi cor les fiblades de la ràbia i l'aflicció davant un quadre tan desolador, enfront el qual res no podien fer per evitar-lo.

Com a les primeres comunitats cristianes, es trobaven tancats a l'interior de llurs cases, espaordits i sense saber com acabaria tot allò.

No els restava altra cosa que posar-ho tot en mans de Déu, aquest Déu que aquells dies era cruelment perseguit, com també els seus seguidors, i de manera especial, sacerdots i religiosos.

Per altra part, aquella tarda encara hauria pogut ser més tràgica per l'Escala. Ens trobàvem, com ja hem dit, en ple mes de juliol. Feia molta calor. Tot estava ressec. En molts pallers de prop de l'església es guardava palla, userda i altres elements d'alta combustió. Enmig d'aquell infern d'incontrolades flamarades, només que una sola guspira hagués arribat a algun paller, ja hi hauríem estat pel tros.

Sort que, en aquest aspecte, tot quedà en un ensurt, però molts veïns del Carrer Nou recordaren durant molt temps aquells dies apocalíptics del juliol de 1936.

Jo, al Carrer Nou de l'Escala li guardo una gran estima. Per alguna cosa, hi vaig passar anys de la meva infantesa. Eren els de la guerra i els primers de la postguerra, quan vivia a ca l'oncle Jaume i la tia "Dulores".

Jugava en ple carrer, fet de terra i pedres, sense por de cotxes ni de motos, ja que amb prou feines n'hi havia. Jugava amb els nens veïns; en Pere Quintana, en Joan Puignau, en Conde (que no tenia res a veure amb el polèmic exbanquer, sinó que era un nen que s'estava a can Modest Teixidor "Caranyana"). També solia jugar amb una nena que s'estava davant mateix de ca la tia "Dulores" i que més tard seria –el que són les coses de la vida– la meva dona.

Per això i per moltes més coses és perquè estimo tant aquell Carrer Nou de la meva infància.

Per a mi és el carrer d'en Crispí, el carboner, l'amo de llaguts i armellades, el traginer dels mercats de Torroella de Montgrí i la Bisbal, els quals freqüentava amb el seu cavall i carro. D'aquests mercats venia proveït de tot: cassoles, càntrirs i tupins de terrissa; patates, "granussa" i gra de sembra;

Components de la banda (d'esquerra a dreta): Pere Artigas i Ferrés, Joan Vilabrú i Ximinis, Rafael Artigas i Flaqué, Josep Salvat i Guanter, i Pere Artigas i Flaqué.

Lloc: paret de la quadra de can Farigola, al carrer Nou.

Fotògraf: Diego Masferrer i Oliveras.

carbó i no sé quantes coses més. Tot això ho venia, a la menuda, a casa seva, situada a dalt de tot del Carrer Nou, pujant a l'esquerra, tot un model de l'ordre més desordenat. Sovint venia d'aquests mercats, acompanyat de dones gallinaires i altres que hi havien anat a vendre cistells d'ous i aviram.

La seva muller, la "Marieta lluenta", l'ajudava a descarregar la mercaderia si aquell dia s'havia aixecat amb bon preu. A l'Escala, la Marieta, emmascarada de cap a peus, era una personalitat pel que a deixadesa personal es refereix.

En Crispí era més aviat alt però cada dia es tornava més baix a causa de la curvatura de la seva esquena cada vegada més pronunciada.

Sembla com si fos ara que el veig baixar pel Carrer Nou, acompanyant un burriquet que tirava un carro tot ple de sacs de carbó, disposat a fer el recorregut per tots els carrers de l'Escala, per anar-los a vendre de porta en porta, a les seves parroquianes.

El Carrer Nou també era per a mi el forn de can Paulí Ciriaco. Que bé que s'hi estava a dins, els dies freds dels hiverns de la postguerra!

La casa de "ca l'Aranyona" del Carrer Nou –avui, carrer Germans Masferrer– ha desaparegut i en el seu lloc s'ha construït un nou edifici.

Al fons, s'observa una altra casa en molt mal estat que, pel que sembla, també "té el dies comptats".

Eren molts els veïns que hi anaven a fer tertúlia i, a la vegada, s'hi escalaven, sobretot els dies que feia mal temps i no podien anar al camp o en mar.

Recordo les entrades i sortides de la gent de pagès que li portaven, mig d'amagatotis, farina blanca. I no perquè fessin un mal fet, ja que la farina era ben seva, sinó per evitar de fer "mirotos" a la molta gent que s'havia de conformar amb el pa negre i de baixa qualitat, si és que en podien menjar. Tinc present haver vist en Paulí, home alt i sempre de bon humor, fent pa amb farina de blat de moro que, una vegada cuit, li quedava engrunat a les mans.

El Carrer Nou era també el de la premsa de vi de l'oncle Jaumet. Recordo un gran remenament de semals de raïms, a fora i dins de la premsa. Flairo encara el most acabat de fer. A fora, al carrer, hi havia grans pilons de brisa, grumejant totes les mosques del barri. A la premsa s'hi treballava de valent. Amb tot, hi havia temps, mentre es feia anar la barra de la premsadora de darrera cap endavant i a viceversa, per fer petar la xerrada. Un dels temes predilectes era la recent acabada guerra civil, ben viva a les carns de tots. Els més grans explicaven les facècies de la guerra de Cuba i la de l'Àfrica. Altres parlaven de la ruta del coral, o bé dels viatges dels velers mercantils a Terranova i a Montevideo.

Més avall de ca l'oncle Jaume, a l'altra banda del carrer, hi havia la quadra d'en Pepet Alaball, en "Pepet de la Carinya", on fins ara en Castro tenia la fusteria.

Recordo en Pepet amb el carro carregat de garbes o userda fins a dalt de tot. També, en Rafel Sabadí, quan era ben jove i valent, enfilat a dalt del carro, pujant pel Carrer Nou, gairebé sempre de fosc, per trencar a la dreta, al carrer de l'Església, ficant-se a la quadra, on avui es troben els menjadors del restaurant, El Roser. Recordo haver-hi entrat moltes vegades. En Rafel sempre m'explicava coses molt interessants.

No puc passar pel alt en Peret Farigola, pujant i baixant del Carrer Nou, sempre carregat de cabassos i galledes. On ara el seu fill i néts tenen el forn de pa, hi havia en aquella època la quadra de vaques i més bestiar d'en Peret. Era obligat que passés, a diari, més d'una vegada, per davant de casa els meus oncles, i sempre en tenia una o altra per dir. Com els al·ludits, en Peret era molt bon home, com també la seva dona, la Victorina, i els vells de la casa.

I qui no recorda l'Agustí Gardella, el carnisser? Era famós per les seves haques valentes, nervioses i molt corredores. Tenia la quadra quasi al costat de la d'en Pepet Alaball.

Això sí, quan l'Agustí sortia de la quadra, ja a dalt del seu carret descobert, ja calia que les criatures i les que no ho eren tant, s'arraconessin a les voreres, perquè l'haca, el carret i l'Agustí pujaven el Carrer Nou com un llampec, deixant tot darrera seu un núvol de polseguera.

El Carrer Nou és també el carrer de molta gent, de tota la gent que hi visqué abans i que hi vivia al meu temps, aquella gent que cada dia es trobava i es parlava, i que els vespres dels estius hi parava la fresca fent animats grups de familiars i amics.

Era també el carrer de l'Amàlia Flaqué, "l'Amàlia coixa" o "l'Amàlia cansalada". Ja és prou conegut que els escalencs, de sempre, a l'hora de posar motius, no han tingut mai manies. I el carrer d'en Raül, el seu germà, home compromès amb la política d'esquerres, a l'ombra del seu mestre, en Tunet.

Ens trobem en el carrer Gemans Masferrer, un dia de canvi de costat, pel que fa a l'aparcament de vehicles. Un cotxe que no ha respectat la senyalització fa anar de corcoll la policia Municipal, cosa que provoca els habituals comentaris entre els veïns.

El més curiós del cas és que el vehicle estacionat a la dreta de la fotografia –al costat contrari del que pertoca– és un cotxe de l'Ajuntament.

I la gent es demanava: On és ara la grua municipal?

Recordo també en Modest Teixidor, la seva mare i el seu germà, en Sisó; en Miquel Costals, conegut també com en Miquel de la "Caterina Modista"; l'Anita Carreras, coneguda per "l'Anita de la llet". Més tard, els pares d'en Martí Pagès "Reding" s'hi feren la casa, quan l'estada dels masovers a les masies anava a la baixa.

Igualment recordo can Fèlix Ballesta o, més ben dit, can Litus, el seu sogre; can Miquel Pratsevall i, més tard, can Fernando Ametller, home molt entès a fer palleres; can Pepet Quintana, el barber, i la seva tia, la Miquela; can Puignau o en "Reding Pobre"; can Jaumet Bruguera o "ca la pintora", on hi havia hagut una premsa de vi i als seus voltants, una quadra d'un ramat de cabres del "Xatai"; ca la Rosario Sabadí; ca la Llúcia Banyes, ca "l'Amàlia de la llet" on venien a la menuda llet acabada de sortir del braguer de les vaques; ca l'Albert Puig, pescadors de renom; can Masafont, venedors de peix; ca la "Vaquera grassa" (ratifico el que deia referent als motius imposats pels escalencs); ca la Marieta Aranyona; can Remigi Flaqué, can Pere Ranxo, grans vinyaters; can Rafel Sureda i la seva mare, la Roseta Balaguer, germana de mossèn Balaguer; can Miquel Bofill... i molts altres que lamento no recordar.

En aquest meu recorregut tan desordenat pel Carrer Nou, no vull oblidar-me de la quadra de vaques de ca l'Esteve —on ara hi ha un garatge de camions— ni tampoc de la bomba pública d'aigua que hi havia davant mateix de ca la Banyes (núm. 4 del carrer), ni de la quadra de lloguer de cavalls i tartanes, el dia de mercat que hi havia on actualment hi ha el garatge de can Tero, ni de la cuina improvisada que hi havia a l'aire lliure, en el mateix pati de can Pere Baró "Pere Màrtir", al costat de ca l'Amàlia Flaqué. Tot just acabada la guerra civil, les tropes dels nacionals hi establiren la cuina per fer el ranxo per a la tropa destinada a l'Escala. Recordo que quan tenien el dinar fet, portaven les grosses peroles del menjar fins a dalt de tot del carrer, a la cantonada de l'Ave Maria, i els soldats, en files de tres, anaven pujant amb el plat de llauna a la mà per rebre el ranxo, que ja us podeu imaginar el poc bo que devia ser. A continuació, els soldats, en grups reduïts, s'escampaven pels voltants i s'asseien a terra. Sé que alguns d'aquells soldats han vingut posteriorment a l'Escala per recordar aquelles escenes.

Tinc també present l'animació que hi havia, els dies de futbol, amb la gent que s'adreçava a peu cap al camp. En sortir, el carrer anava ple a vessar, mentre els homes discutien les principals jugades del partit.

Dins d'aquest context esportiu, cal significar que durant un temps, quan el camp de futbol no disposava de vestidors, els jugadors locals s'equipaven a la casa d'en Fèlix Ballesta.

No vull oblidar-me tampoc d'en Sirvent, persona que no vaig conèixer, però de la qual no me n'han parlat massa bé, sobretot els que aquell temps eren criatures. Els feia molta por perquè, segons em diuen, era molt malcarat i tractava molt malament la seva dona. Un dia –em diuen– veieren com l'arrossegava per terra, tot estirant-la pels cabells. Òbviament, aquesta imatge la guardaren en llurs retines durant molt temps. Vivia on ara ho fa en Ramon Palahí. En Sirvent feia tragines amb un carro que tenia i algun viatge, amb la seva tartana.

Parlant de la casa d'en Ramon Palahí, significarem com a data curiosa que aquella havia estat abans propietat dels monjos benedictins de Montserrat. Procedia d'una donació que els havia fet la senyora Consuelo, tristament recordada per haver estat assassinada en el cementiri d'Empúries, els primers dies de la Guerra Civil.

Al costat d'aquesta casa i fins a l'Ave Maria, el farmacèutic Sr. Joan Massanet, alcalde de l'Escala, durant una colla d'anys hi tenia un pati-jardí que visitava de tant en tant.

Jo recordo haver-lo vist passar algunes vegades per davant de ca l'oncle Jaumet, elegantment abillat, amb el seu barret al cap i un diari a les mans que, quan feia molt de sol, l'utilitzava com a visera. I és que el Carrer Nou –no ho havíem dit encara– està orientat de ple a migdia.

Quan abans demanava disculpes pels possibles oblits de famílies del Carrer Nou, naturalment no em referia a la família Masferrer, una veritable institució del carrer. Tant és així que el mateix, des del 30 d'agost de 1959, porta el nom de dos fills de la casa, els Doctors Masferrer.

De molt jovenets començaren el batxillerat sota la tutela paterna del Sr. Josep Masferrer el qual, com a mestre titulat que era, donava classes particulars a casa seva mateix. Molts escalencs hi aprengueren tenidoria de llibres i francès, entre d'altres matèries.

Home creient, conservador, recte i molt disciplinat, fou alcalde de l'Escala durant un curt espai de temps, en instaurar-se la Dictadura de Primo de Rivera. També fou regidor de l'Ajuntament quan s'instal·là el servei de les aigües potables de l'Escala, durant l'alcaldia del Sr. Gou.

El Sr. Masferrer, caracteritzat per la seva llarga i blanca barba, era una persona consultada pels veïns del seu carrer. Per a tots ells i per a molts altres, sempre tenia paraules aclaridores i assenyades.

RICARD GUANTER

***Aprofiti els avantatges d'operar amb un dels grups
financers més grans del món***

Oficina a l'Escala

Carrer del Port, 25

17130 **L'ESCALA** (Girona)

Tel. 972 77 00 78 - Fax 972 77 28 62

Deutsche Bank

**AMB TOTA
LA CONFIANÇA DEL MÓN**

Ronda del Padró, 5
Telèfon: 972 77 27 31 - 972 16 24 - Fax 972 77 27 31
17130 L'ESCALA (Girona)

THE COOL CAPTAIN

*Cervezas de importación
Tapas - Café*

C/ del Port, 7
17130 L'ESCALA

BROCANTE

L'ESCALA

Dipòsit i Venda d'articles d'ocasió
Venda de Roba militar / Buidem garatges
Depósito y venda de artículos de segunda mano
Venda de Ropa Militar / Vaciamos garajes

C/ Closa d'en Llop, 80 - 17130 L'ESCALA

Pizzeria

El Port

RESTAURANT - CAFÈ - PIZZERIA - CERVESERIA - GELADERIA

Carrer del Port, 9 - Tel. 972 77 03 34 - 17130 L'ESCALA (Costa Brava)

SARDANES

Des de jove net que he sentit una gran passió per la bona música en la qual incloc la música de cobla: la sardana. Una tendència potser innata o perquè anà creixent durant els pocs anys que vaig ser alumne de l'Escola Municipal de Música del meu poble, fundada pels comtes d'Empúries, instrucció que malauradament vaig haver de deixar a causa de la mort prematura del meu pare quan jo només comptava dotze primaveres.

Si no m'hagués esdevingut aquesta desgràcia, aquesta afecció per l'art del pentagrama qui sap si m'hauria portat a dedicar-m'hi de ple i fer de la música un dels meus mitjans de vida, però els éssers humans ja quan naixem ho fem marcats per un destí que és el que més ha d'influenciar en la vida de cadascú.

Com dic, les sardanes sempre m'han agradat molt i m'agraden encara. Què deu tenir aquesta música que tant s'endinsi al cor de molts catalans?

Quan era jove, a l'edat en què no em mancava delit, a poc de començar a sonar el flabiol i un cop coneguts els "curts" i els "llargs", era dels primers a intentar formar l'anella humana o en afegir-m'hi. Actualment, en què depasso de bon tros els vuitanta-dos anys d'edat, m'he d'acontentar escoltant per

Lluís Cotxo amb la Caravana a l'aplec de Calella.

Pintor Joan Massanet, 82
17130 L'ESCALA (Girona)
Tel./Fax (particular)
972 77 02 49 - 972 77 20 64

Arboles Frutales
Forestales y de Adorno

Vivers Moner

Fax 972 56 02 61
Tel. 972 56 00 33 - 17483 BÀSCARA
Tel. 972 77 13 26 - 17130 L'ESCALA

PERRUQUERIA UNISEX - ESTÈTICA

Carles

Especialitats en tractaments capilars
Caiguda - Caspa - Grassa

NETEGES CUTIS - DEPIL·LACIÓ
MASSATGE CORPORAL

C/ Enric Serra, 30 - Tel. 972 77 16 55
17130 L'ESCALA

SALAONS SOLÉS, S.A.

**ANXOVES DE L'ESCALA, SARDINA DE
LA COSTA I CONGELACIÓ DE PEIX**

Carretera de Palafrugell, s/n
Apartat de Correus, 210
Tel. oficina 972 77 03 57
Part. 972 77 03 63 - 972 77 03 24
17130 L'ESCALA

Hotel Can Miquel
Restaurant Montgó Park

Platja de Montgó
Tel. 972 77 14 52 - 972 77 10 02
17130 L'ESCALA Girona - Costa Brava

la ràdio –i a fe que també m’hi delecto– els programes sardanistes que s’emeten aquí o allà de la nostra geografia catalana, entre els quals es troben els que cada dissabte i cada diumenge al matí llança a través de les ones l’entusiasta cronista sardanística Sra. Emília Pla per la C.O.P.E. de Figueres i per Ràdio Vila-sacra, respectivament, alhora que assabenta tots els afeccionats dels aplecs i ballades que tenen lloc arreu de les nostres contrades.

El dia 7 de juny, època en què les nostres poblacions costaneres encara no han entrat de ple en el tràfec estival amb el consegüent moviment turístic que fa que la seva gent vagi aqueferada atenent llur negoci, la laboriosa i acollidora vila de l’Escala celebrarà també el seu ja tradicional Aplec sardanístic i els escalencs deixaran per unes hores la seva feina quotidiana per gaudir, ballant o escoltant, de les melodioses i festives notes sortides dels instruments musicals de tres acreditades Cobles llençades a l’infinit com a pregó d’aquesta ancestral i familiar dansa de casa nostra.

No pot ser d’altra manera, no en va la vila de l’Escala com igualment la meva de Castelló d’Empúries, gaudeix d’una molt arrelada tradició musical, puix tots sabem que ambdues poblacions, al pas del temps, han estat bressol de notables compositors, de magnífics instrumentistes i d’excel·lents balladors els quals, uns i altres, han ajudat molt a enaltir la nostra comarca empordanesa.

A propòsit de compositors, el passat dia dos de febrer, festa de la Verge Candelera, patrona de Castelló d’Empúries, en un acte solemne amenitzat per la cobla La Principal de la Bisbal, es procedí a descobrir una làpida amb el nom d’Antoni Agramont col·locada a l’entrada de l’Escola Municipal de Música, la qual després de tants i tants anys encara restava innominada.

JOSEP AUGÉ I CARRERAS

**MÀQUINES RECREATIVES TIPUS B - VÍDEO JOCS - PIN.BALLS
BILLARS AMERICANS - ATRACCIONS**

Closa d'en Llop, s/n - Tel 972 77 05 12 - Fax 972 77 25 73 - Tèlex 57356
17130 L'ESCALA (Girona)

**RESTAURANT
LA TERANYINA
HOTEL BONAIRE**

* * *

Passeig de Lluís Albert, 4 - 17130 L'ESCALA (Girona)
Tels. 972 77 00 68 - 972 77 32 33 - Fax 972 77 30 96

Estudi Fotogràfic

NOVA PHOTO

la mar

PELL - PIEL - CUIR - LEATHER

NOVA ADREÇA: C/ Del Mig, 5 - L'ESCALA
Telèfon / Fax 972 77 44 81

ADHERINT-ME A L'HOMENATGE

El camp de la sardana no és per fers'hi ric, però és agraït. Sovintegen els homenatges als compositors que encara són vius i als instrumentistes de cobla jubilats. Avui li ha tocat el torn al que fou tenora solista de La Principal de l'Escala en un període de gran categoria artística de la nostra dissolta cobla: en Lluís Cotxo.

Després del documentat article biogràfic d'en Joaquim Armengol poca cosa hi podria afegir. Però no he volgut que manqués en aquest llibre de l'Aplec el testimoni de la meva adhesió a l'acte i de la simpatia que sempre m'ha inspirat en Lluís Cotxo per la seva extraordinària dedicació a la tenora, dèria que ha mantingut en el transcurs de la seva llarga vida. Fins que la progressiva artrosi digital ja no li ho va permetre, encara a casa seva "feia llavi", com diem els músics. No es resignava a perdre les facultats d'aquells llavis privilegiats que dominaven "l'inxa" (la llengüeta de doble canya que produeix el so) de tal manera, que el van fer destacar per haver aconseguit el que resulta més difícil en els nostres típics instruments; tocar "piano". És una expressió emmanllevada a l'italià que, adoptada en la terminologia musical, vol dir tocar fluix. Era una tècnica apresada del seu mestre, l'escalenc Albert Martí.

Per en Lluís Cotxo la tenora ha estat quelcom més que una eina per guanyar-se el pa: ha format part de la seva persona. És un cas que es dona entre els instrumentistes de corda o de vent dotats d'autèntica vocació. A Pere Rigau, el cèlebre "Barretó" fundador d'Els Montgrins, fins i tot el van enterrar amb el flabiol que li havia donat tanta fama.

En Lluís Cotxo, en els anys anteriors a la guerra civil, va viure un ambient sardanista d'un nivell molt superior a l'actual. El repertori de les cobles –àdhuc les de segona fila– reflectia l'idealisme de la Catalunya de l'època. En els programes de les ballades, al costat de compositors més humils mai no hi mancaven els noms de les primeres figures del panorama musical. Llurs sardanes eren acceptades de bon grat i dansades amb íntim goig pels pares i els avis de molts que ara les rebutjarien, adelerats només per l'esplai corporal.

Les entitats organitzadores somniaven en una Catalunya que fos mirall d'Europa. Aspiraven a fer-ne –com hom havia dit– "la Suïssa del Mediterrani". Dissortadament, ens esperava en avenir molt diferent...

Conservo uns quants programes de la dècada dels vint que són un decebedor exponent de la pèrdua que va suposar per a la cultura del nostre país

Tendals
L'Escala

Protecció solar i Decoració de la llar

Jordi Estrems

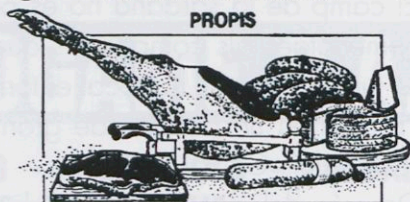
Tel./Fax 972 77 22 19

C/ La Torre, 42

17130 L'ESCALA

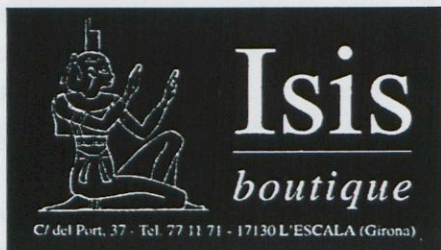
(Costa Brava - Girona)

CARNISSERIA - XARCUTERIA
PRODUCTES ARTESANALS
PROPIS

J. NAVARRO

C/ Ave Maria, 29 - Tel. 972 77 39 54

C/ del Port, 37 - Tel. 77 11 71 - 17130 L'ESCALA (Girona)

Santa Màxima, 29

Tel. 972 77 04 78

L'ESCALA

Avgda. Riells, 46

Telèfon: 972 77 02 47

L'ESCALA

**Fotos
Gildo**

Laboratori color - revelat de rodets en 1 hora

Venda de material fotogràfic

Reportatges i fotografies carnet

Carrer del Mar, 17

Telèfon: 972 77 03 79

L'ESCALA

(Girona)

el traume de la postguerra. Eren els anys que La Principal de la Bisbal tenia com a norma distintiva tocar en gairebé totes les audicions sardanes de Juli Garreta. Reproduïm com a testimoni un parell de programes d'audicions celebrades a la nostra vila. Un d'ells és una mostra de les sardanes que interpretava en Lluís Cotxo a La Principal de l'Escala.

Pel maig de l'any 1987, al front de l'Orquestra de Cambra de Girona vaig anar a donar un concert a Cervià, en col·laboració amb la dissolta Coral Baix Ter i en el magnífic marc del restaurant Monestir de Santa Maria. Entre el públic hi havia en Lluís Cotxo. Recordo que li vaig dedicar la interpretació de la meua versió per a orquestra de corda de la deliciosa sardana de Josep Serra "A cau d'orella". Era una d'aquelles sardanes que ell brodava amb la seva tan matisada dicció...

Celebro molt, amic Lluís, que ara, al cap d'onze anys pugui renovar-te públicament el testimoni de la meua admiració i simpatia i, sobretot, que la teua salut t'hagi permès fruit d'aquest merescut homenatge.

LLUÍS ALBERT

Societat d'esbarjo "Penya Escalenca"

Festes de Pasqua de Pentecostès.
Dies 5 i 6 de Juny

Avuiem editat, procurant complaure sempre els desitjos dels nostres socis i amics, ha recordat convocar per aquests dies de Pasqua la orquestra-cobla «La Principal» de aquesta vila, que tant caldrà a les nocives per tal d'afegir a les festes, la qual designarà la sortida del seu repertori de la present temporada, tant en sardanes com en ballades.

Els diversos festes-ocios haurà el següent:

1987 1988 1989 1990 1991 1992

Dia 5. A les 11 del matí, davant del Centre Social se tocaran les següents sardanes:

PANTONIL	Gurrota
BAIKANT DE LA FONT DEL GAT	Morera

Hi ha que remarcar que tant les anteriors sardanes com les que s'executaran el dia 6, a la mateixa hora, són escollides d'entre les millors que han comptat amb grans autes.

Tarda a les 6. — Llest ball de vetlla, el qual s'iniciará amb les 3 sardanes:

LA MÉS CORDIL	J. M. VILA
ELVIBELA	Quadrat
ISABEL	Saldora

Nit, a les 10. — Setena ball a més del qual la nostra cobla interpretarà:

ADCRACIO	Paulis
JUBERTUT	Saldora

Dia 6. A les 11. A la plaça es tocaran les dues escollides sardanes:

MATINADA	Gurrota
TRIPAVERA GENTIL	Català

Tarda, a les 6. — En agraïment les tres últimes veuilles sardanes, un quart hor, a continuació el ball de vetlla.

LES NOCES DE LA PUBILLA
 Vinyals |

PENYA AMUNT (tercera)
 Duig |

EL BAILET DE CASA
 Quadrat |

Nit, a les 10. — A 8 de que puguem jugar amb certesa de la que mai amara orquestra, ha volgut fer-ous gaudir moments de música gran en la interpretació de les peces de concert:

THAMUSSEI	Wagner
L'ESTRAJET	Morcedor
LA REGINA DE ADAON (voluntat)	Morcedor

Següentment s'executaran dotze modernes ballades.

DINTES. Els balls i el concert dels dies 5 i 6 tindran lloc al costat d'una gran fira. Per la tarda de nit, d'ambdues dies hi haurà ballades i música variada per a present per les nocives. Tant per de nit com per el concert hi haurà música variada, ja que en interpretació a l'hora mateixa.

LA JUNTA.

**Societat d'esbarjo
Penya Escalenca**

**Programa dels Nuits
festives que aquesta
cobla celebrarà els
dies 25 i 26 de
desembre d'aquest any,
festivitat de Nadal i
amentat per la
cobla-orquestra**

LA PRINCIPAL DE LA BISBAL

DIA 23

Mati, a les 11 i mitja. — Davant el Centre Social se tocaran aquestes dues boniques sardanes.

RECORDANT	TARRIDAS
LA DONZELLA DE LA COSTA	GARRIGA

Tarda, a les 6. — Llest ball, executant-se primer les tres següents sardanes.

PRIMAVERA GENTIL	CATALÀ
ENCIS DEL ESTANY	SEBERRA
LES NOCES DE LA PUBILLA	VINYALS

Nit, a les 10. — Formés ball a carrer de la orquestra de la mateixa cobla, la qual designarà les dues següents sardanes.

LUCORELLA	GARRIGA
NIT ESTEL-LADA	VINYALS

SERRALLERIA SUES, S.L.

*Reixes, portes basculants
de ballesta i enrotllables*

Avda. Girona, 54
Telèfon: 972 77 04 67

El Passeig

BAR - CAFETERIA

Passeig Marítim, 19
Telèfon 972 77 48 94
L'ESCALA

GARATGE SALA

*Reparació i venda
gasolina i diesel*

Avda. Girona, 31
Tel i Fax 972 77 09 43
17130 L'ESCALA

CARNISSERIA CASAS

Plaça Víctor Català, 6
Tel 972 77 00 93
L'ESCALA

perruqueria

Maria

C/ Mig, 7
Telèfon: 972 77 00 67
17130 L'ESCALA

foto-video REYNÉS

Plaça Escoles, 3
Tel. 972 77 14 66 - L'ESCALA
Avda. Montgó, 7 i 9
Tel. 972 77 41 65 - RIELLS

LA SARDANA

Verdaguer i Maragall, en aliança
de sentiments, en feren la lloança
i ja tot restà dit. Ni el poeta gosa
de cantar la sardana. Com la rosa,
ha de ser respectada en la florida
en places i carrers, plena de vida.

Balleu-la amics, que la sardana resta
com el símbol més noble de la festa.

MONTSERRAT VAYREDA I TRULLOL

(Abril 1980)

*P*rograma

XXIII APLEC DE LA SARDANA DE L'ESCALA

Dedicat al 1r. tenora que fou de La Principal de l'Escala
LLUÍS COTXO I GÜELL

Organitzat pel Centre Esportiu i Recreatiu (CER)

DIUMENGE, 7 DE JUNY DE 1998

A la platja

Matí, a les 12. **Cobla FOMENT**

A Sant Feliu
La Verge del Far
Estimada Remei
La Colla dels 50
La segadora

*Max Havart
Lluís Cotxo
Josep Auferil
Francesc Mas i Ros
Josep Vicens (Xaxu)*

Tarda, a les 5. **Cobles MARINA, AMOGA i FOMENT**

Marina	El llac per joguina	<i>Manel Saderra Puigferrer</i>
Amoga	Galanteig	<i>Conrad Saló</i>
Foment	Exaltació	<i>Lluís Albert</i>
Marina	A la plaça del gra	<i>Josep Cid</i>
Amoga	Matilde	<i>Enric Sans</i>
Foment	Alegre Neus	<i>Lluís Cotxo</i>
Marina	Lluís i Ramon	<i>Lluís Cotxo</i>
Amoga	Consol	<i>Lluís Cotxo</i>
Foment	En recordança a l'amic	<i>Josep Cassú</i>
Conjunt	Vell record de l'Escala	<i>Lluís Cotxo</i>
Conjunt	Oda a l'Escala (estrena)	<i>Emili Juanals</i>
Marina	Escalenca	<i>Pere Mercader</i>
Amoga	Els claustres de Sant Domènec	<i>Jaume Bonaterra</i>
Foment	L'amic Tomeu	<i>J. Ventura Tort</i>

Nit, a les 10. **Cobles MARINA, AMOGA i FOMENT**

Marina	Al mestre Lluís Cotxo	<i>Narcís Costa Ventura</i>
Amoga	Iris	<i>Jaume Roca i Delpech</i>
Foment	Paborde major	<i>Florenci Trullàs</i>
Marina	La font bonica	<i>Lluís Cotxo</i>
Amoga	L'encís d'en Narcís	<i>Francesc Camps</i>
Foment	Hermínia	<i>Ricard Viladesau</i>
Marina	La font del vern	<i>Josep Viader</i>
Amoga	Entre núvols	<i>Francesc Riumalló</i>
Foment	Festa de Sant Julià	<i>Pau Sicart</i>
Marina	La dansarina	<i>Alfons Miàs</i>
Amoga	L'aplec de Martorelles	<i>Carles Santiago</i>
Foment	L'aplec de l'Escala	<i>Enric Vilà</i>

Bodega
Can Ratxelet

Ctra. Viladamat-Palafrugell, km. 4,5
Tel. 972 77 45 00 - 17130 L'ESCALA

Albert Astor Vicens

Nét de l'avi "XAXU"

Gestor intermediari en promocions i edificacions
(G.I.P.E.) titular professional núm. 985

AGENCIA "XAXU"

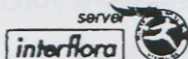
LLOGUERS, COMPRA, VENDA, SERVEIS
ASSEGURANCES GENERALS

AGÈNCIA:

C/ Ave Maria, 10 - Tel. 34 72 77 15 40
Apartat correus 255 - Fax 972 77 35 23
17130 L'ESCALA (Girona - Costa Brava)

CENTRE DE JARDINERIA

HORTIFLORA
JARDINERIA - FLORISTERIA

Avgda. Riells, 20
Tel i fax 972 77 12 71
17130 L'ESCALA

Snack - Bar - Cafeteria

TREVI

Xamfrà: Sant Pere - Avi Xaxu
Tel. 972 77 16 01
L'ESCALA

XARCUTERIA

ROCA
FUNDADA L'ANY 1925

*Embotits artesanals
cria, matança i elaboració pròpia*

Avda. Girona, 59, Local 1
Tel. 972 77 39 21

**NOVETATS
TUTI**

*Merceria, Llenceria
Perfumeria*

C/ del Port, 41
L'ESCALA

EMILI JUANALS I ROQUÉ

És l'autor de la sardana "Oda a l'Escala" que estrenarem a l'Aplec d'enguany i que serà interpretada de conjunt.

Aquest compositor palafrugellenc va néixer el 9 de desembre de 1928.

Es va iniciar en els estudis musicals amb el seu pare, Lliberat Juanals i Homs, instrumentista de fiscorn i de trombó a la Principal de la Bisbal i a la Costa Brava, i amb els mestres Frederic Sirés i Francesc Basil.

Deixeble de Josep Miralta, ha excel·lit com a instrumentista de trompeta. Professionalment començà a l'Emporitana de Verges, per passar més tard a la Maravella. El 1956 fou membre fundador de la Costa Brava, en la qual va assumir les responsabilitats de director i representant fins a la seva jubilació. S'estrenà com a compositor de sardanes, encara no complerts els 20 anys, quan escriví "Al meu pare", l'any 1947; continuà amb "De sol a sol", "La nostra Maria Rosa" (dedicada a la seva germana), "En Met refilaire", "Si caic, no m'aixeco", "El fiscorn de l'avi", "Mont aspre", per esmentar-ne alguns títols, moltes d'elles obligades per a un i dos instruments, i també per a tota la cobla.

És casat amb la Maria Rosa Iglesias i Oliu, que, si bé no escalenca de naixença, passà a la nostra vila l'adolescència i part de la joventut. Potser aquest és el principal motiu que ha influït en la simpatia i admiració que sempre ha guardat pels escalencs, afecció demostrada en cada ocasió que tenim oportunitat de fer petar la xerrada.

Amb la seva cobla-orquestra COSTA BRAVA –que l'any passat va enregistrar-li un compact, que amb el títol de "Repuntejant" conté les composicions "Recordant Josep Pla", "L'Eulàlia de Palafrugell", "Els dos Ramons bisbalencs", "L'amic Sani", "Maria Rosa" (dedicada a la seva esposa), "A l'amic Galceran", "A l'amic Rutllanet", "L'Adriana i la Cristina", "En Josep, l'Anton i en Pere", "Maria Mercè sardanista" i "Pep, Jaume i Josep" – ha sovintejat a amenitzar festivitats particulars de l'Escala, especialment la Festa

ESCALA
MOBEL

Av. Riells, 26-28
Tel. 972 77 31 91
Fax 972 77 34 04 17130 **L'ESCALA**

Ave Maria, 16 - C/ Migdia, 20
17130 **L'ESCALA** - Tel. 972 77 46 36

Joan Palau
Pintor Joan Massanet, 74

**ELECTRICITAT - AIGUA
CALEFACCIÓ**

Telèfon: 972 77 18 05 - **L'ESCALA**

boutique

NÈLÈNE

Maranges, 15 - Tel. 972 77 00 73 **L'ESCALA**
Monturiol, 2 - Tel. 972 50 16 70 **FIGUERES**

TITOGRAMA
VIDEOGRAMA

Avda. Girona, 49
Telèfon: 972 77 36 16
L'ESCALA

FUSTERIA

Esteve Ribas

C/ Riera, 50
Tel. 972 77 05 37
L'ESCALA

Major, l'Aplec de la Sardana i la Diada del Carme, en la qual ha estat present en catorze ocasions. Fou justament en la de l'any 1989 que va tenir la gentilesa d'oferir-nos la primícia de "Joia escalenca". Després de la jubilació, la seva producció sardanística ha proliferat notablement, sobrepasant del centenar les obres que porta escrites. "ODA A L'ESCALA", l'estrena d'aquest XXIII Aplec de la Sardana, és la que fa cent quatre.

Moltes gràcies, Emili!

*Instal·lació i manteniment
d'aigua, gas, electricitat
i calefacció*

C/ La Torre, 77
Tel. 972 77 06 49 - Fax 972 77 34 52
17130 L'ESCALA (Girona)

**Pizzeria-Geladeria
Grill-Creperia**

Port d'en Perris, 1 - L'ESCALA
Abierto: 12 mañana a 3 madrugada

SNACK BAR
GALAN

PLATS COMBINATS

Corriol de l'Usac
Telèfon: 972 77 01 40
L'ESCALA

Pintura i Decoració

**Lluís Romero
Bruguera**

C/ Gregal, 26
Telèfon: 972 77 32 21
17130 L'ESCALA
(Girona)

CASA FEIXAS

**INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES - SANITARIS I
CALEFACCIÓ - FERRETERIA
ELECTRODOMÈSTICS - ARTICLES PER A REGAL**

Plaça Víctor Català, 17
Tel. 972 77 01 99
L'ESCALA

**CHAPARRAL
BOATS**

nautivela
GERMANS FABREGAS

Carretera Orriols-L'Escala, km. 16
Tel. 972 78 83 64
Fax 972 78 84 38
17133 VILADAMAT (Girona)

Rafael Moreno Plaza

ASSEGURANCES

Agència **CATALANA
OCCIDENT**

Port d'en Perris, 4
Tel./Fax 972 77 08 71
17130 L'ESCALA Costa Brava - Girona

**RÀDIO - T.V.
ELECTRODOMÈSTICS**

Josep Ma. Geli

"Can Fidel"

Carrer del Port, 39
Telèfon: 972 77 00 98
L'ESCALA

SORTINT DE CONCERT

A vegades algú em pregunta a què ve que em dediqui a presentar concerts de sardanes, o a escriure sobre aquests temes, o perquè esmerço tant hores en la nostra revista "SOM". A fe que no sabia donar-hi una resposta concreta; m'atrau aquest quefer.

De petitonet, per atzar havia tingut contactes radiofònics i a Olot, de jove, havia presentat alguns concerts de sardanes llegint uns textos que m'havia escrit l'amic Josep Gelis.

A més, m'agradava la sardana, ballar-la, escoltar-la i de mica en mica vaig anar copsant la sensibilitat de la dansa, el seu sentit patriòtic, i es despertà en mi un afany de conèixer fets històrics, anècdotes del món de la cobla.

La sardana és veritablement profunda, perquè és expressió de la mateixa rel i entranya d'un poble. Aquestes paraules de Josep Ferrater i Mora en *Les formes de vida catalana*, donen una admirable explicació de la importància que té la sardana, però que cal conèixer-la amb més profunditat. De nou

1926: La Principal de l'Escala davant la muralla romana d'Empúries. Assegut en primer terme a l'esquerra, Lluís Cotxo.

Ferrater ens comenta: *És, com digué Maragall, una "mística anella" i només accidentalment una manifestació estètica.* Per això cal aprofundir-hi.

El 1975 esdevé el centenari de la mort de Pep Ventura. Amb aquest motiu el Foment de la Sardana de Figueres organitza tot un seguit d'actes per commemorar aquesta efemèride. Un de molt important fou l'execució del monument a la seva memòria.

Per donar a conèixer més la figura de Ventura s'organitzen uns concerts-conferència de gran envergadura. Si la ment no em falla, hi hagué en l'aspecte musical la participació de les cobles Barcelona i La Principal de la Bisbal.

El conferenciant fou Lluís Albert. I aquí rau part del meu entusiasme per la sardana i la música de cobla, i sobretot l'esperit que em va imbuir a treballar per divulgar el fet sardanístic tant com pogués.

Les conferències de Lluís Albert, amb la corresponent il·lustració musical, foren magnífiques, extraordinàries. Gràcies a elles ens poguérem assabentar de l'admirable vida de Pep Ventura, i tot el seu entorn de la cobla Els Peps, la seva amistat amb Clavé, els viatges a Montserrat i a Barcelona. Ens adonàrem com just per aquelles dates la sardana esdevindria símbol inequívoc de catalanitat.

La influència que tingueren sobre mi aquelles conferències fou excepcional.

Elles foren les que m'impulsaren a treballar per poder donar a conèixer tota aquesta meravellosa vida, plena d'història, d'anècdotes, de fets lligats amb la nostra dansa, amb la nostra cultura en definitiva.

La sardana, per a nosaltres els catalans, no ha de ser solament una dansa; ha d'ésser una institució. Aquestes paraules de Josep Miracle corroboren aquest afany perquè es conegui amb més profunditat l'esperit de la dansa, que és, amb mots de Lluís Millet: *Ordre, cadència, harmonia del gest, realització cultural de la melodia de l'ànima commoguda, idealització dels moviments del cos, espiritualització de la part formal de l'ésser humà, això és el que deu ésser la dansa digna de l'home.*

Tot, naturalment m'induí a seguir per aquest camí que modestament, però sense pausa, he anat recorrent. I, puc afirmar rotundament que una de les causes principals que això m'ha motivat foren les conferències de Lluís Albert, aquell hivern del 75, rememorant la figura entranyable del sastret empor-danès, del nostre benvulgut Pep Ventura.

Al cap de poc tinguí oportunitat de conèixer Lluís Albert. Amb ell, he tingut llargues xerrades a l'Escala, a casa seva enfront del mar, passejant per la casa museu de Caterina Albert, la seva padrina, que ell tan bé ha conreat. Quantes coses no he après del seu mestratge? I moltes vegades l'he cercat per tal de solucionar alguna cosa, l'he consultat en algun afer i sempre he trobat la resposta justa i precisa.

Fa poc temps publicà el *Cançoner de l'Empordà*, obra molt interessant, i tingué a bé fer-me una dedicatòria de la seva obra. Escrigué unes lletres en les quals em deia; ... *en testimoni d'un comú amor al país i a les nostres tradicions...* Per la qual menció li estic ben agraït.

He encapçalat aquest comentari amb el títol d'una sardana del mestre, *Sortint de concert*, ja que fou a l'eixida dels concerts de Pep Ventura, l'any 1975, quan després d'escoltar les conferències de Lluís Albert, vaig decidir de manera ferma que em dedicaria a aquesta tasca. Fou, doncs, *Sortint de concert*.

ROBERT ROQUÉ,
Besalú, abril 1998

PASTISSERIA EMPORI

Especialitat esculls de l'Escala

Maranges, 16 - Tel. 972 77 00 89

L'ESCALA (Costa Brava)

R.S.I. 205034/CAT

BENJAMÍ GALLEGOS

PERRUQUERIA I ESTÈTICA

Capdevila

Preferible hores convingudes

(de 9 a 1 i de 3 a 8 h)

C/ Maranges, 15 1r. Tel. 972 77 19 54

17130 L'ESCALA (Girona)

MICHELIN

CITROËN

**GARATGE
FERRER, S.L.**

Servei Oficial MICHELIN

Agent CITROËN

C/ Closa del Llop, s/n

Tel. 972 77 12 64 - Fax 972 77 35 94

L'ESCALA

VINS i LICORS

PAVI

Avda. Montgó, 37

Tel. 972 77 25 27

L'ESCALA

Port La Clota - Tel. 972 77 02 83

L'ESCALA

PAPERERIA
TÈCNICA

Persami

***OFICINES
*ESCOLARS
*ARTS
*SERVEIS
GRÀFICS
*LLIBRES**

Rda. Pedró, 10 - 12. local 1
17130 L'ESCALA (Alt Empordà)

Tel./Fax 77 27 50

UN GLOP DE PASSAT: L'ATENEU VÍCTOR CATALÀ

Remenant per casa, no fa pas gaire vaig trobar, enmig de papers i ombres, un llibre típic de comptabilitat que no es distingia dels altres que ja havia vist. Tanmateix, en pretendre arraconar-lo, una cosa em sobtà. A la portada, al centre, hi havia, mig desenganxat, un paper rectangular i de mida petita que deia: "Libro de actas".

Aleshores, encuriosit, vaig acostar-me'l. Estava ple de pols i d'anys. Vaig girar la coberta i a la primera pàgina, esgrogueïda pel temps hi figurava aquest títol: "Libro de actas de el Ateneo Víctor Català. Año de 1916".

El meu interès augmentà, però sense entusiasmar-me. El llibre únicament contenia dues actes. Amb elles podia saber com havia nascut l'Ateneu, però no quin havia estat el seu trajecte en el temps.

En la primera, que només ocupava una pàgina, es feia constar que el 14 de maig de 1916 (fa 82 anys) s'havien reunit diferents vilatans en comissió, amb l'objectiu de ser informats pel seu president, el Sr. Josep Sureda i Paradís, de les gestions realitzades per fundar una entitat cultural que havia de portar per nom "Ateneu Víctor Català".

En el paràgraf següent s'hi diu que el secretari de la comissió organitzadora, el Sr. Eugeni Juhé (el meu avi!), féu lectura del projecte d'estatuts que havien de regir l'ateneu en el futur i que havien de ser enviats al governador civil de la província per a la seva aprovació definitiva.

Després, es manifesta que siguin els mateixos membres de la comissió organitzadora, els que formin la junta directiva interina. Eren, tal com consta en les signatures de l'acta, els següents: J. Sureda i Paradís, Miquel Cros, Rosendo Oliver, Francisco Artigas, Xavier Hospital i Solés, J. Callol i Serrats i Eugeni Juhé.

La segona acta se'n va al 7 de gener de 1917. En aquesta data, es convocà una reunió general de socis per part de la junta directiva interina, presidida encara per en Josep Sureda. En la sessió, el president informà de la situació econòmica de l'ateneu a un any de la seva fundació.

Tot seguit, s'especifica que alguns socis van sol·licitar la creació d'una agrupació excursionista dins l'ateneu, proposta que va ser aprovada per unanimitat i designada una comissió perquè comencés a fer els primers treballs.

Pensió - Hostal Mediterrà
Pere Blanch Coll

Carrer Riera, 24
Particular: Riera, 25
Tel. España 972 77 00 28 inter. 34 72 77 00 28
17130 L'ESCALA (Girona - Costa Brava)

LLIBRERIA
BALLESTA

Marie Christine Macard

C/ Pintor J. Massanet, 7
Tel. 972 77 06 95
17130 L'ESCALA (Girona)

ELECTRICITAT
LAMPISTERIA
ELECTRODOMÈSTICS

Jaume

RIVERA

EXPOSICIÓ I VENDES
Carrer Ave Maria, 36
Tel. 972 77 04 23
Fax 972 77 04 23
17130 L'ESCALA

Restaurante
Mesón del
Conde

Sant Martí d'Empúries

Sant Martí d'Empúries
L'Escala - Tel. 972 77 03 06

Dia

Autoservei
descompte

Av. Girona, 39 - Tel. 972 77 18 09
17130 L'ESCALA

BAR
LA PUNTA

Especialitats en tapes i mariscs

JOAN HUERVA

Passeig J. M. Isern, s/n
Tel 972 77 22 01
L'ESCALA

Finalment s'hi notifica que es procedeix al nomenament de la junta directiva definitiva, cosa que havia estat l'objecte principal de la reunió. Foren escollits, com a president, el Sr. Pere Ferrer i Marquès; com a vice-president, el Sr. Pere Sureda i Maranges; com a secretari, el Sr. Eugeni Juhé i Bruguera; com a vice-secretari, el Sr. Francesc Xavier Hospital i Solés; com a tresorer, el Sr. Rosendo Oliver i Rimbau; com a vocal primer, el Sr. Miquel Cros i Vicens, i com a vocal segon, el Sr. Quirico Guinart i Camps.

Fins aquí, el contingut amb interès del voluminós llibre. No em negareu que fa una certa gràcia comprovar com imatges de persones que molts heu conegut i recordeu, ens són retornades pels miralls de la cultura del passat. Imatges de persones que altres evoquem, anys més cap aquí, amb uns oficis i en unes circumstàncies que poc ens feien imaginar dels seus anteriors desficiis culturals a les hores d'oci.

No estarà de menys rememorar aquí, que la creació de l'Ateneu Víctor Català al nostre poble tingué lloc en el període de la Mancomunitat que, amb Prat de la Riba al capdavant, donà un gran impuls a la política cultural del país. En aquella època, sorgí, amb força, un onada d'orfeons, centres excursionistes, ateneus, grups sardanistes, i altres, que donaren lloc a una veritable xarxa cívica i de progrés.

A hores d'ara, els pocs ateneus que existeixen sobreviuen amb més pena que glòria. Els paràmetres polítics, socials i econòmics actuals són diferents dels de llavors. Però, de tant en tant, convé recuperar un glop de passat. Serveix per adonar-nos que venim d'un camí molt llarg.

Façana de l'edifici que hostatjà l'Ateneu Víctor Català al costat del Port d'en Perris.

PERE JUHÉ I ORIOL

folgers

RENOVACIÓ I DECORACIÓ
D'ESTABLIMENTS
CONSULTING D'OBRES

Closa del Llop, 31 - Apartat de Correus, 24
Tel. 972 77 04 71
L'ESCALA

MOTOS BOSCH

**VENDA
REPARACIÓ
RECANVIS DE MOTOS
I BICICLETES**

C/ Ave Maria, 13
C/ Sant Pere, 67
Telèfon: 972 77 06 45
17130 L'ESCALA

JOPA

nàutica

Closa del Llop, 116
Tel 972 77 07 55 - Fax 972 77 09 04
E-17130 L'ESCALA (Girona)

PASTISSERIA - BOMBONERIA

*Es complau en oferir-vos les
seves escollides
elaboracions*

**REBOSTERIA FINA
PASTES DE TE
PASTES SALADES I
CANAPÈS
PASTISSOS GELATS
GELATS ARTESANALS
i la seva especialitat
ESCALONS**

C/ Maranges, 6
Tel. 972 77 01 80
L'ESCALA

ASSEURANCES

GESTIÓ DE FINQUES Núm. 9499

Port d'en Perris, 4
Apartat 198
Tel. i Fax 972 77 30 69
17130 L'ESCALA

NOVETATS MARGARIDA

ARTICLES DE PELL - BRODATS
BATES I DAVANTALS

Maranges, 24
Telèfon: 972 77 00 87
L'ESCALA

EL CANT DE LA TENORA

La sardana és una manifestació important del tarannà i els sentiments del nostre col·lectiu social.

Des dels seus orígens en celebracions rituals remotes, passant per combinar-se en dansa per la influència hel·lènica dels focs d'Empúries, fins a les reformes de Pep Ventura, a mitjans del passat segle, quan li donà l'estructura encara vigent, la sardana ha anat copsant les convulsions, turbulències i esdeveniments viscuts en nostre país al pas del temps. Perquè la situació geogràfica en un lloc d'encreuament de tants d'interessos estratègics i polítics, és causa que nostra terra s'hagi vist bandejada pels del nord o els de migdia, envaïda des de l'interior o de llevant.

Aquests fets històrics modelen el temperament i artistes creadors ho palesen en ses obres.

Així, en la música sardanística i sobretot en les lletres hi trobem expressats la rebel·lia enfront de les opressions, l'enardiment contra l'invasor:

"som i serem gent catalana
tant si es vol com si no es vol..."

i l'alegria per la victòria:

"és la dansa sencera d'un poble
que estima i avança donant-se les
mans..."

o la serenor per la pau aconseguida:

"en un bocí de Costa Brava
somriu la vila riallera..."

o la melangia de temps millors:

"I de l'amor plantaren la cabana,
fou l'Empordà!"

I entre les moltes que tenim de tonada festiva, alegres i joioses, que fan alçar l'ànim en puntejar-les, en trobem algunes amb deix de tristesa, que traspuen la faceta remarcable de nostre caràcter seriós i formal.

Per expressar aquest regust de serietat i tristor, la cobla disposa d'un instrument idoni: LA TENORA.

En concórrer a festes i aplecs i unir-nos a les rotllanes per ballar la nostra dansa, recordarem que en una de les sardanes, almenys, (siguem sincers, cal

RESTAURANT HOTEL

ESPECIALITATS MARINERES
GRAN MIRADOR AL MAR

DISCOTECA

Passeig Marítim, 1 - L'ESCALA
Tel. 972 77 02 45 - Fax 972 77 42 58

PERRUQUERIA

TORRENT

per a homes i dones

Carrer del Mar, 3
Telèfon: 972 77 01 64
L'ESCALA

GESTORIA GRAU

Jordi Isern i Colomeda
Núria Grau i Palou

Sant Pere, 53 - baixos
Tel. 972 77 46 39
17130 L'ESCALA

Assessoria Jurídica, Fiscal i Laboral - Assegurances

Comercial

animat SL

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ
SANITARIS - DECORACIÓ
MOBLES DE CUINA

C/ Lleida, 10 - Poble Sec
Tel. 972 77 04 14 - Fax 972 77 06 87
17130 L'ESCALA (Girona)

grisjeans

L'ESCALA

STA. MÀXIMA, 11 - TELF. 77 01 79

admetre-ho) el cant de la tenora ens ha emocionat fent-nos sentir com una frisança d'enyorament.

La dita ja és popular:

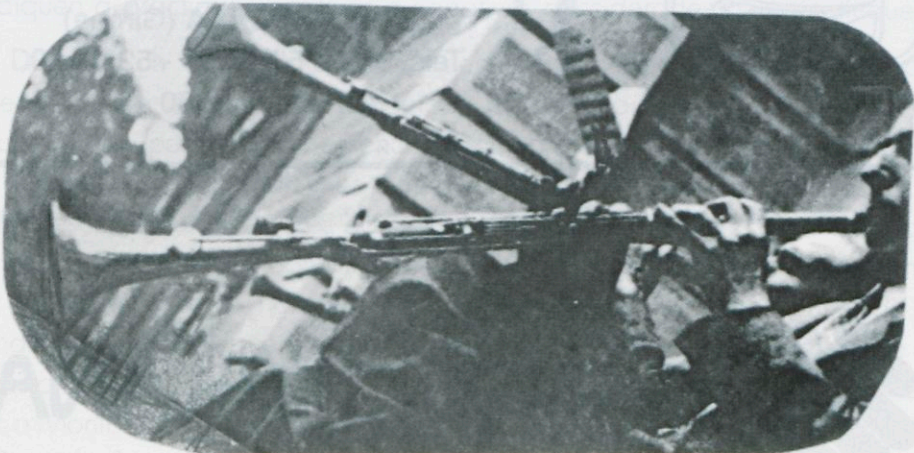
"Quan toca la tenora
sembla que plora."

Com una mena d'entreteniment podríem fer una llista de noms de sardanes conegudes que ens proporcionen un esclat melangiós en nostres cors, una certa tristor...

Segurament la llista seria força llarga: començaríem amb "Per tu ploro".

Però deixem-nos de meditacions i anem, contents, a l'APLEC, les cobles ja afinen i els amics esperen donar-nos la mà.

F. SALA BALAGUER

fata morgana discoteca
sant pere pescador

CAMPING / CARAVANING

fata

Ap. de correus, 23
17130 L'ESCALA (Girona)
Tels. 34-72 52 00 11 - 52 04 00
fax 34-72 55 00 46

BANCA CATALANA

C/ DEL PORT, 19

LLEGENDES, TRADICIONS, COSTUMS...

INTRODUCCIÓ

No tothom llegeix llegendes o faules ni coneix moltes tradicions i costums, per aquest motiu he pensat exposar aquest tema amb motiu del proper XXIII Aplec de la Sardana de l'Escala. Tal vegada hi haurà persones que en llegir el títol no llegiran els seus apartats; altres és possible que llegeixin els que més els interessin i pot haver-hi qui els llegeixi tots.

Jo penso que l'última opció afavorirà la nostra cultura encara que el seu coneixement no sigui bàsic.

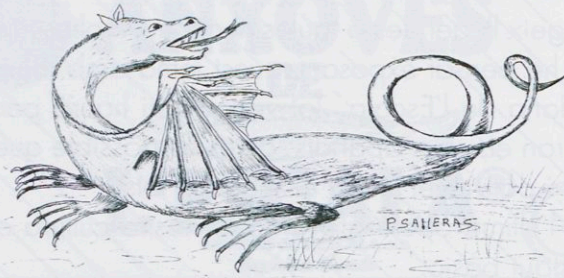
BRUIXA: Acostuma a ser descrita com una dona d'aspecte misteriós, habitualment bruta i descabellada, que viu separada de la resta de la gent. Té poders adquirits per un pacte amb el diable, coneix les virtuts de les herbes, tant les bones com les dolentes, pot embruixar i convocar pedregades. Es diu que durant el dia no té poder per embruixar, només pot fer-ho després del toc de l'àngelus.

També s'anomenen bruixes aquelles dones que es dediquen a pràctiques considerades màgiques com la quiromància, l'astrologia, etc. i les que es dediquen a pràctiques positives o negatives considerades poc científiques.

DRAC: Són animals fantàstics, generalment de mida gegantina, que tenen característiques físiques relacionades amb l'aire, l'aigua i la terra. Per aquest motiu i pel seu sentit essencialment malèvol, els dracs acostumen a ser un compendi dels animals més temuts de cada element. Urpes, dents esmolades, escates, cua de serp, banyes... Tot cap en un drac. És per això que les descripcions varien. Són famosos el Drac de Banyoles, el qual va ser mort per Sant Amer donant nom a la població d'Amer; el Drac de Sant Jordi, llegenda molt popular que consisteix amb l'alliberament de la donzella de les urpes d'un drac i té ubicació a Catalunya. La tradició diu que la lluita va tenir lloc a Montblanc, davant d'un portal de les muralles, anomenat de Sant Jordi; el Drac de Sant Llorenç del Munt, etc.

PATUFET: És un personatge menut i entremaliat, protagonista de moltes rondalles. Segurament el Patufet és una derivació del follet familiar. Va cofat amb una caputxa vermella i, segons algunes versions, duu una llarga barba blanca. El tret més acusat de la personalitat del follet Patufet és el de vigilant

de l'estalvi i de l'ordre. Va de nit a les cases, revisa tot el que hi ha passat durant el dia i controla que tota la casa estigui ordenada.

ÀNIMA EN PENA: Nom genèric que s'aplica a éssers que han estat maleïts eternament. Molts tenen un sentit religiós, amb un caire moralista. D'altres participen del concepte d'encantats. En general ho són per un càstig dur, però a vegades ho són per una malifeta o perquè els va quedar per fer alguna cosa entre els mortals i estan condemnats a vagar eternament sense poder descansar mai.

QUARESMA: És representada per una vella amb set cames, corresponents a les set setmanes que dura aquest període comprès entre Carnestoltes i Setmana Santa. Habitualment aquest personatge es representa amb un ninot de paper retallat i als mercats, a les bacallaneries o a les parades de pesca salada, per un bacallà sec amb set arengades penjant.

El període de la Quaresma és quan les bruixes tenen més poder i molt especialment el dimecres i el divendres.

XAUXA: L'illa de Xauxa és un indret on el treball és prohibit i la vagància obligatòria. No els falta res perquè els arbres produeixen tota mena de menjar i del cel cauen diàriament peces de roba, mobles i utensilis.

MASSANET DE CABRENYS (ARA MAÇANET): Roldan, el mític heroi de Carlemany, té llegendes que han deixat empremta a Catalunya. Una d'elles es refereix a l'origen de Maçanet de Cabrenys basada en una fita d'en Rotllan. Es diu que, una vegada, l'heroi estava a Ceret barallant-se amb una colla de moros atacant-los amb una barra de ferro. Quan els va haver matat tots, va llançar la vara tot dient: "Ja està massa net". La vara va sortir disparada travessant tot el Pirineu fins que va topar amb els cingles de Cabrera i allà, de rebot, va caure a la plana i va quedar clavada a terra. Segons la

llegenda, a l'entorn d'aquesta vara es va fundar Maçanet i li van donar aquest nom per la frase que Rotllan va dir en llançar-la.

Una altra llegenda que se li atribueix a Rotllan i que està relacionada amb Maçanet, parla d'un baralla amb un gegant que no era en Ferragut. A mitja batussa, quan en Rotllan li va ventar un cop de puny, l'altre es va ajupir i la trompada va esquarterar de dalt a baix el campanar de Maçanet.

"Maçanet de Cabrenys" és el nou títol de la col·lecció Quaderns de la Revista de Girona. Amb aquest municipi finalitza la nova etapa del recorregut per la geografia gironina de les monografies locals de la col·lecció que editen la Diputació i Caixa de Girona. El seu autor és Pere Roura i Sabà, un estudiós de la història del seu poble.

El municipi alt-empordanès, situat entre el pantà de Boadella i la ratlla de França, va ser per on va entrar a la península Ibèrica la plaga de l'escarabat de la patata. Els pagesos han d'esmerçar molts esforços per salvar les collites.

L'autor no oblidava un cèlebre enfrontament produït a principis de segle entre un alcalde anticlerical i el rector a causa de les campanes de l'església, que van arribar a l'Audiència de Barcelona i a escenes de violència.

NANS: Els nans són uns personatges poc perfilats que tenen alguns trets comuns amb els follets, principalment algunes característiques físiques o la manera d'entrar a les cases. Apareixen principalment en acabar-se les festes i a la vigílies de tornar a l'escola després de vacances. La seva especialitat és menjar-se les llaminadures i aquelles coses que els pares no volen que es mengin els infants.

LLUFES: Personatges tradicionals del cicle nadalenc. Són uns ninots de paper retallat que es pengen a l'esquena de la gent el dia dels Sants Innocents. Representen la candidesa de qui la porta penjada i la innocència de la broma. Les llufes també tenen la missió de comunicar el comportament dels nens petits als Reis de l'Orient.

ROSEGACEBES: És una ànima en pena estesa per bona part del Pirineu que es va popularitzar arreu de Catalunya.

Un camperol del poble d'Urtx, a la Cerdanya, a les nits anava a robar cebes al rebost del seu veí. L'home, que no sabia qui li buidava el rebost de cebes, sense adonar-se del que deia va exclamar: "Així es morís el lladre que em roba les cebes i la seva ànima maleïda hagi de vagar per tota l'eternitat rosegant-ne". La maledicció va fer efecte i el lladre de cebes va quedar condemnat eternament a rosegant-ne.

OGRE: Sota aquest nom genèric, s'agrupen un seguit de personatges que principalment tenen la funció d'espantacriatures. Des dels gegants que se les mengen de viu en viu, a personatges urbans com l'Home del Sac o éssers indefinibles com el Papu o la Butota, tots tenen com a característica comuna el càstig o el sacrifici d'infants.

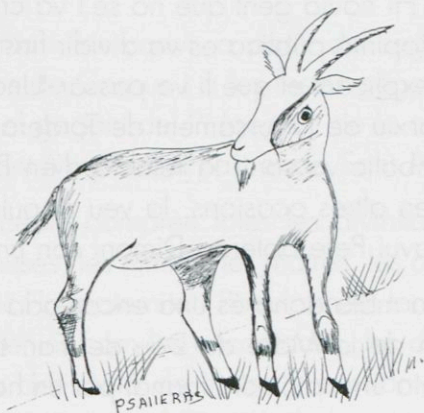
FUMERA: Personatge propi del cicle nadalenc. En començar les festes apareix penjat a la xemeneia o a la llar de foc una mena d'espantall anomenat, d'aquesta manera. És un ninot mascle, amb set ulls, quatre a la cara a tres al clatell. Arriba pel forat de la xemeneia on resta penjat durant les festes de Nadal. La seva feina és estar a l'aguait dels menuts per tal que no siguin golafres i es portin bé durant aquestes dates tan especials. S'hi està fins a la diada de Reis, en què o bé desapareix misteriosament per la xemeneia o bé es crema davant de la mainada.

CARNESTOLTES: A més de ser el protagonista de les festes del mateix nom, sovint és un ninot que representa el rei del Carnaval. Es diu del Carnestoltes que en el cas que el seu regnat fos possible, tindria una cort formada per bona part dels personatges fantàstics. Molts d'ells i tots els de caire urbà com en Pauet, eren representats sovint a les rues i comparses carnavalesques. D'altres eren i són protagonistes de festes i celebracions, com els gegants, dracs, nans, mullasses, etc.

JOAN DE L'ÓS: És un dels personatges bàsics del llegendari català. És fill d'un ós i d'una dona. És pelut i se'l considera de grans dimensions, més o menys com un ós, però amb aspecte humà. Es baralla amb monstres, amb gegants i amb el dimoni i sempre en surt vencedor. La història de Joan de l'Ós era considerada certa a molts indrets de muntanya de Catalunya, fins i tot la gent arribava a mostrar coves on es creia que havia nascut.

Conta la llegenda que un ós va segrestar una pastoreta i se la va emportar a la seva cova d'on no la va deixar sortir. Cada dia quan l'ós sortia de la cova, tancava l'entrada amb una gran pedra. Van passar els anys i de l'ós i la pastoreta va néixer un nen. Aquest es va anar fent gran, sense que ni ell ni la seva mare haguessin sortit mai a l'exterior. Ella li va explicar com havia anat a parar allà i el que els havia fet l'ós. Joan de l'Ós tenia tanta força com el seu pare, s'hi va enfrontar i va matar-lo. Apartant la pedra va veure l'exterior per primer cop i va fugir amb la seva mare.

HOME DELS NASSOS: Era representat per un ninot de paper. Aquest personatge del cicle nadalenc surt el darrer dia de l'any perquè té tants nassos com dies li queden a l'any. En alguns indrets es refereix al primer dia de l'any perquè té tants de nassos com dies té l'any. És a dir, l'Home dels Nassos pot ser qualsevol persona que passa pel carrer, però naturalment produeix la confusió de pensar que és algú que es passeja amb tres-cents i escaig de nassos a la cara.

També era missió de l'Home dels Nassos fer d'espieta per compte dels Reis Mags i comunicar-los quins eren els petits que en lloc de joguines es mereixien carbó.

PERE BOTERO: Malgrat que es diu popularment que en Pere Botero és el dimoni que a l'Infern es fa càrrec de les calderes, va ser un personatge que va protagonitzar un fenomen dels que avui n'anomenaríem teletransportació.

En Pere Botero era boter d'ofici i es deia Pere Cot. Va néixer a Tordera el 19 de febrer de 1553 i era fill d'un pagès que havia contret uns deutes amb un notari d'Hostalric per poder fer front a les sequeres que van assolir Catalunya i havien afectat els seus conreus. Quan l'home es va morir, un temps després del notari, el fill d'aquest va reclamar a en Pere el deute, malgrat que ja estava cancel·lat. En Pere Cot, com que no disposava de prou diners, va anar cap a Maçanet de la Selva, on tenia uns amics que li podien fer un préstec.

Pel camí es va trobar amb un jove que duia dues mules i van fer el viatge plegats. En arribar a l'estany de Sils, les mules van entrar-hi i en Pere Cot es va trobar a l'Infern sense saber com. Allà va trobar el notari pare, que, penedit, li va dir on havia amagat els papers de la cancel·lació del deute. Quan va aconseguir sortir de l'Infern, es va trobar a Villa de Malverde, al regne de Granada. Després d'un llarg viatge va tornar a Tordera i després d'haver recuperat els papers va liquidar el deute.

La seva desaparició i posterior aparició a Villa de Malverde, però sobretot l'afirmació que havia estat a l'Infern va aixecar molta polseguera entre els seus contemporanis. Hi havia gent que no se'l va creure, d'altres van creure que hi havia estat i l'opinió pública es va dividir fins al punt que en Pere Cot va escriure un llibre explicant el que li va passar. Una reedició del segle passat es conserva a l'arxiu de l'Ajuntament de Tordera.

De tot aquest embolic va sortir la relació d'en Pere Boter o Pere Botero amb l'Infern i, com en altres ocasions, la veu popular va trastocar el significat fins el punt que avui Pere Botero i Dimoni són un mateix personatge.

MALA DONA: La mala dona és una encantada en forma de roca, situada prop del santuari de la Mare de Déu del Far. La llegenda diu que per aquells indrets hi havia un matrimoni format per un home vell i una dona jove que s'havia casat per conveniència. Ella no estimava l'home, que de tan vell

havia perdut la vista malgrat que s'adonava que ella no el volia. Com que per la manca de visió ja no podia treballar, va proposar a la seva dona que el pugés a dalt del cingle i li clavés una empena per estimbar-lo. Així ho van fer i ella va prendre una forta embranzida per assegurar-se'n. Tan punt va arribar a l'home, aquest es va ajupir i va ser ella la qui es va estimbar. El seu cos va quedar petrificat.

La llegenda no explica com s'ho va fer el marit vell i sec per baixar del cingle i tornar a casa.

GEGANT: Ésser de característiques humanes de mida exagerada. Acostumen a tenir gran força o poder i molt d'enginy. Per regla general, són gent afable, de bon caràcter i d'esperit manyac. Curiosament al llegendari

no es troba cap geganta i, en canvi, a partir del segle XVI, se n'incorpora alguna a les processons de Corpus i a les festes geganteres.

Tenen anomenada el gegant del Pi (gegant de la ciutat de Barcelona); el de Collserola; el de Sant Miquel del Fai; el de Sant Aniol, etc.

FADA: Aquest concepte comprèn totes les divinitats femenines de caire positiu. Són fades les muses, les nimfes, les matres, les dianes, etc. Totes arrenquen d'un origen idèntic: la maternitat. Popularment també s'anomenen fades els éssers fantàstics femenins com les encantades, les dones d'aigua, etc.

El mot fada és una derivació de matra i, per tant, sinònim de mare. La fada té virtuts màgiques que, per derivació de la mare o matra, són fruit del

privilegi de poder ser fecundades i donar vida. Per aquest motiu, la dona, la fada i la natura tenen el do de la fertilitat. Amb l'aparició del cristianisme totes les virtuts màgiques de la fada són considerades malèfiques i elles mateixes anomenades bruixes. Es diu que la cançó "Plou i fa sol" antigament tenia una lleugera variant que fa referència a aquest fet.

Plou i fa sol,
les fades es pentinen.
Plou i fa sol,
les bruixes porten dol.

BOC o CABRA-BOC: El diable adopta tot sovint l'aspecte d'un boc o cabra-boc, especialment a les reunions de bruixes i bruixots. A les Illes el qualificatiu de boc o el de cabra-boc, adreçat a una persona, és considerat un insult molt greu. Existia la creença que si s'insultava una persona amb aquestes paraules, restava una hora sense ànima perquè el dimoni se l'havia emportada.

MALMIRAR (MAL D'ULL): S'anomena així la manera que tenen les bruixes de perjudicar amb la mirada. Es deia que una criatura de pocs dies que havia estat malmirada es posava dreta al bressol i xisclava desesperadament. També es pot dir que ha estat malmirada o que té mal d'ull una persona a qui han llançat un malefici.

TARASCA-CUCAFERA: La Tarasca és un animal que, segons la llegenda, va ser mort a la població provençal de Tarascó. Després d'haver intentat matar-la un munt de cavallers, Santa Marta s'hi va acostar i la va lligar amb el cordó de la seva túnica, tal com va fer Sant Amer amb el drac de Banyoles. Així, lligada i amansida, la va conduir a la plaça de Tarascó i el poble la va passar per la pedra.

A Tortosa la Cucafera era utilitzada per fer por a la mainada. A la ciutat surten tres estranyes tarasques, una major que representa ésser la mare i dues més petites, semblants a tortugues, conegudes amb l'apel·latiu de Cucafera, que serveixen d'espantacriatures a les mares del delta i de la riba baixa de l'Ebre.

PILAR PELLICER DE GISPERT

L'Escala, 12 de març de 1998

Dibuixos: P. Salleras

**CONFECCIONS
GÉNERES DE PUNT**

JUYNAR

Carrer de Gràcia, 6 - Tel. 972 77 07 47

Avda. Riells, 70 - Tel. 972 77 32 86

L'ESCALA

RESTAURANT SNACK-BAR

MAR I CEL

Avda. Riells, 50 - Tel. 972 77 17 51

HOSTAL -RESTAURANT

POCH

C/ Gràcia, 10 - Tel. 972 77 00 92

L'ESCALA

SUPERMERCAT

ALDI

Avda. Girona, 8

Telèfon: 972 77 06 46

L'ESCALA

Carnisseria

Llandrich

Carrer Santa Màxima, 15

Telèfon: 972 77 01 27

17130 L'ESCALA

ALIMENTACIÓ

CARME

Carrer Picasso, 4

Telèfon: 972 77 07 33

L'ESCALA

Restaurant

ZONA CLUB NÀUTIC

Tel. 972 77 12 01

PRISCO ELECTRÒNICA, S.A.

Telecomunicacions

**TELEDISTRIBUCIÓ - SATÈL-LIT
ANTENES COL·LECTIVES - ELECTRÒNICA**

C/ Ave Maria, 34 - 17130 L'ESCALA
Tel 972 77 18 59 - Fax 972 77 18 59

**VIATGES
ESCALATOUR, S.L.**

AGÈNCIA DE VIATGES, G.C. 85

AGÈNCIA DE VIATGES, G.C. 85

C/ Ave Maria, 26
17130 L'ESCALA
Tel 972 77 02 18 - 972 77 09 66
Fax 972 77 30 40

PEIXATERIA

XIFRA

C/ Sta. Màxima, 4 - Tel 972 77 01 45
Particular: 972 77 00 57
C/ Germans Masferrer, 17 - Tel. 972 77 00 57
L'ESCALA (Costa Brava)

**Joaquim
MasPOCH
Illa**

ELECTRICITAT I FONTANERIA

C/ Rusiñol, 7
Telèfon: 972 77 16 09
L'ESCALA

HOTEL RESTAURANT CAN CATALÀ

Plaça de les Escoles
Telèfon: 972 77 04 43
L'ESCALA

carrer del mar, 4
17130 l'Escala (Alt Empordà)
Tel./fax 972 773 990

Miquel Moya
Decorador

La Casona
mobiliari i
regals

APLEC DE SARDANES AL PASSEIG LLUÍS ALBERT⁽¹⁾

Avui celebrem el "XXIII APLEC DE SARDANES DE L'ESCALA". Al llarg d'aquests 23 anys anteriors, que jo recordi solament el XXI i el XXII no s'han pogut celebrar a l'incomparable marc del passeig Lluís Albert, a causa de la inclemència del temps. Espero que enguany no es repeteixi i, com que escric de manera hipotètica ho faré donant per suposat que aquest XXIII APLEC el podem celebrar al lloc acostumat ja que la possibilitat contrària és força minsa.

A l'audició de la tarda, que és la sessió més entranyable de l'aplec, en començar hi ha poca gent, solament els més addictes, els mateixos que ja havien estat presents a la ballada del matí. Toquen les primeres sardanes i a poc a poc, de tots els carrers que convergeixen al passeig va arribant gent, de tal manera, que mitja hora més tard el recinte està ple de balladors i d'oïdors. És dels més concorreguts de la comarca.

El sol cau a plom, com es diu vulgarment, però ens arriba un oreig de mar que fa d'aquest espai privilegiat un lloc paradisiàc.

De sobte, veig entrar una donzella preciosa, molt jove i bonica com poques n'hi hagi. Totes les mirades dels homes, vells i joves, convergeixen en la mateixa persona. Les de les dones també, però amb un deix de gelosia. Ella mira les rotllanes. Veu en una de les formacions dos homes, d'edat avançada, a qui falta parella. Sense pensar-s'hi gens, creua el recinte i s'hi dirigeix. Dedicava una rialleta de simpatia a dreta i esquerra i posa les seves precioses mans al damunt de les rústegues i arrugades dels dos balladors. Ells, amb una petita inclinació de cap, que a la vegada és una acceptació i un plaer per tan agradable companya, separen les seves per donar-li entrada.

A mi, em fa tanta gràcia, que no li trec la vista de sobre. Balla amb tal dedicació, que dóna la sensació d'estar fora d'aquest món. Els seus braços enlairats semblen talment les ales d'un àngel. Els músics toquen una sardana molt airosa, "SALTANT LES ROQUES", del compositor escalenc Jaume Vilà. Ella també salta, però d'una manera que em fa l'efecte que els seus peus no trepitgen el terra i que, amb la punta dels dits solament toca el paviment per donar una miqueta d'impuls al seu cos per, amb el puja i baixa, marcar el

compàs de la cobla. Sembla com si estigués suspesa en l'espai. Està tan absorta i amb tanta atenció, que té la vista clavada a l'horitzó en una vela blanca de forma triangular que destaca del blau, justament en aquell punt on es confonen mar i cel que ella, inconscient, ni tan sols se n'adona.

Al cap de poc, els músics, pugen tots a l'empostissat i es disposen a tocar la "SARDANA DE GERMANOR". És una sardana d'autor escalenc, o almenys molt vinculat a l'Escala, i amb un títol referit justament a qualsevol lloc, persona o esdeveniment de la nostra població. Potser la música no és tan fina com quan toca una sola cobla, puix que es nota la falta d'assaig, però els instruments ressonen amb una acompassada estridència que fa que aquelles notes em sonin a música celestial.

A partir d'aquí i fins a l'acabament, ja totes les sardanes que segueixin són d'autors escalencs o dedicades a la nostra població.

El sol ja no bat al passeig però encara, al lluny, veiem que il·lumina la muntanya de Punta Montgó, el massís del Montgrí o, a l'altre costat, Roses i el Pení. Ja no hi ha la claredat d'abans, però l'oreig de mar ha mancat i ara

La Principal de l'Escala, 1925

D'esquerra a dreta,

Dempeus: Josep Ma. Vilà, Cinto Hereu, Salvador Tàsis, Lliís Cotxo, Pepet Figueras, Ramonet Tàsis, Francesc Llopert de Celrà.

Assejats: Francesc Sala (pare), Ramon Tàsis, Francesc Sala, Joan Puig de Pals.

l'aigua sembla el que es diu una bassa d'oli, mentre la temperatura es manté tan agradable com al principi.

Arriba l'última sardana. És "EL CANT DEL BATRE", de l'avi Xaxu. Ara a Punta Montgó, al Montgrí, a Roses i al Pení, ja no hi fa sol. Al passeig, encara és clar, però ara ja hi comença a envair la penombra.

Jo estic encantat amb aquella música. Assegut a la barana del passeig, sense adonar-me'n, faig un petit moviment de balanceig amb el peu i acompanyo el timbaleig amb els dits de la mà sobre el meu genoll, lamentant, al mateix temps, el fet que quan era jove no vaig saber aprofitar d'aprendre a ballar la "nostra dansa". Miro al cim meu i veig, a considerable alçada, l'últim vol de gavines que creuen l'espai rumb als penya-segats del Milà on passaran la nit. El moviment de les seves ales sembla també que segueix el compàs de la sardana tal com ho faig jo inconscientment. Les segueixo amb la mirada fins que la llunyania i la falta de claror ja no em permeten de veure-les, moment en què sona l'última nota de la darrera sardana d'aquest "XXIII APLEC DE L'ESCALA"... EL VISCA! que ara està de moda, em torna a la realitat.

Estic encisat per totes les vivències d'aquesta tarda. Per molts anys que passin (ja no me'n poden quedar gaires) mai no les podré oblidar: el clima benigne, l'emplaçament fabulós, la donzella encantadora, la música nostra, el cap-al-tard paradisiac, el vol de les gavines, etc. És possible que el nostre no sigui el més important, però sens dubte és el més bonic aplec de sardanes. Tothom a qui l'encís d'aquesta tarda hagi impactat com a mi, a partir d'ara mateix ja començarà a pensar en el XXIV APLEC DE LA SARDANA DE L'ESCALA, de l'any vinent per tal de retornar-hi. Fins llavors!

V. LL.

(escalenc d'adopció)

(1) Estant en procés d'impressió aquest article, hem sabut que l'Aplec ha estat traslladat a la Platja. (N. de la R.)

Cafè del Mar

L'Escala

La Platja

BICICLETES
COMPETICIÓ
B.T.T. I LLOGUER
PATINS IN LINE

C/ Avda. Ave Maria, 9
Tel 972 77 40 42
17130 L'ESCALA

MASTER

CADENA

Lindan

Electrodomèstics

**ALARMES - ANTENES - INTERIORS
REPARACIÓ D'ELECTRODOMÈSTICS**

Plaça Rei Martí, 8
Tel. 972 77 04 90 - Fax 972 77 03 35
17130 L'ESCALA

JKEBANA

Flors i regals

Carrer del Port, 18
Telèfon: 972 77 15 03
L'ESCALA

CREUERS

MARE NOSTRUM

*excursions marítimes
costa brava*

ADMINISTRACIÓ DE LOTERIA NÚM 1

Isidre Pons i Rius

LOTERIA NACIONAL - LOTERIA PRIMITIVA

C/ Enric Serra, 3 bis, cantonada Maranges
Telèfon: 972 77 05 52
L'ESCALA

INÈRCIA + DESINTERÈS = INCOMPETÈNCIA

Si nos fos que sempre he considerat que en aquesta publicació és de lògica fer referència a la sardana, aquest any hauria estat molt difícil poder donar preferència a un tema determinat, ja que quan estic preparant aquesta col·laboració, són diversos els arguments, tots ells de rigorosa actualitat i d'inqüestionable transcendència, que solen aflorar en la majoria de les converses que mantenen els vilatans.

Entre altres qüestions podríem opinar sobre: les polèmiques reaccions relatives al recent carnaval; el lamentable estat en què es trobem els carrers de la zona comercial; els continuats canvis de circulació i altres inconvenients ocasionats per les obres del passeig de Riells; les divergències entre els responsables de l'equip professional i els del futbol base; les desavinences entre regidors municipals; la diversitat de criteris respecte a la construcció de la sala polivalent; la tardança a iniciar les obres del pàrquing a l'àrea urbana; l'aparició d'un anònim desqualificant la policia local; les escasses possibilitats de mantenir la categoria del nostre equip de tennis de taula, l'únic de les comarques gironines a la divisió d'honor estatal; que ens estem quedant endarrerits i en inferioritat respecte altres localitats costaneres, fet que s'observa de manera especial els mesos que no hi ha aflluència turística quan donem la sensació d'una població esmorteïda.

Són problemes que ens afecten a tots escalencs. Ja ho reconeixem, però ens limitem a manifestar-nos aïradament en converses aïllades i a protestar de les irregularitats amb actuacions de petits grupets, el resultat de les quals està demostrat que sol ser poc efectiva. A organitzar-nos, treballar en equip, cooperant amb les entitats de qui correspongui cada matèria, tot recordant que la unió fa la força, sempre hi hem estat refractaris. Sembla que això són figures d'un altre paner.

Aquesta manera d'actuar, barreja d'inèrcia i desinterès, també podem aplicar-la a les manifestacions sardanistes que es porten a terme a la nostra vila. Si per un costat s'han perdut ballades com les que es programaven en festes tradicionals, continuen encara les de l'Aplec de Cinclaus; la diada de Noces d'Or i d'Argent; la Trobada Infantil; els dimecres d'estiu a la platja; la Festa del Carme; el Concert d'estiu; matí, tarda nit, els quatre dies de la Festa Major; la Diada Nacional; la Nit de la Sardana; l'Aplec de Sant

FORN
EL PILANET

Camps del Pilans
L'ESCALA

TELESTIL

SONORITZACIÓ - TV - VIDEO - HIFI
ANTENES - VIA SALÈL-LIT

Servei tècnic SONY i PIONEER
Distribuïdor oficial de SONY i PIONEER

C/ Joan Masanet, 74 - Tel 972 77 21 20
17130 L'ESCALA (Girona)

Dermofarmàcia
Fórmules magistrals
Centre d'Específics
Homeopatia
Ortopèdia

Pintor Joan Massanet, 4
Telèfon: 972 77 15 75 - L'ESCALA

ELECTRICITAT - AIGUA - GAS
CALEFACCIÓ - AUTOMATISMES
RECS PER ASPERSIÓ
AIRE CONDICIONAT

Instal·lacions

Josep Alech

C/ Romans, 21 - Telèfon 972 50 33 84
17600 FIGUERES

Xavier Solés i Poch

Apart. Correus 236 - Closa del Llop, 68
Tels 972 77 12 86 - 972 77 42 45
17130 L'ESCALA (Girona)

... **HOTEL**
NIEVES MAR

(Restaurant Casa Nieves)

Passeig Marítim, 8
Tel. 972 77 03 00 - Fax 972 77 36 05
17130 L'ESCALA

Martí, la Festa de Sant Esteve i com a més transcendental l'Aplec de la sardana que compleix enguany la XXIII edició.

Com també passa en qualsevol de les altres activitats que tenen lloc al llarg de l'any, la participació escalença s'hi representa per una considerable minoria (indiferència). Potser hem d'atribuir-ho a una manca de renovació o de superació per part dels organitzadors, que les han convertides en anacròniques actuant amb passivitat, apatia i rutina (inèrcia). Encara que fos així, en lloc de la còmoda censura, caldria valorar-ho positivament, reconeixent els esforços que representa estructurar unes programacions que al capdavall rarament són de complaença unànime.

Ja sé que és piçar ferro fred, que quan es té una manera d'actuar és difícilíssim canviar-la. Si continuem rutllant d'aquesta manera i les coses van com van, la culpa és de tots. Hem d'esmenar-nos; encara que ens sembli que per la nostra part ja fem tot el que tenim a l'abast, potser no es ben bé així. Ni prepotència, ni insolidaritat. Reflexionem i qui estigui net de pecat que tiri la primera pedra.

VILI-GRAN

@ula

C/ Russinyol, 13
17130 L'ESCALA
Telèfon: 972 77 65 89 - 972 77 16 48

GERMANS
 RIBAS MOLINA S.C.

**ELECTRICITAT - FONTANERIA
CALEFACCIÓ - GAS**

Av. de Girona, 6 i Rubens, 2
Telèfon: 972 77 06 55
17130 L'ESCALA (Girona)

Caixa de Girona

CALÇATS

Susi

C/ Picasso, 1 (Poble Sec)
Avgda. Montgó, 31 (Riells)
Tel. 972 77 24 74 - L'ESCALA

F U S T E R I A

Grek.

TOT EN FUSTA
C/ Closa d'en Llop, 3
Tel/Fax 972 77 03 47
17130 L'ESCALA

I.T.P.

promocions immobiliàries

Passeig Marítim
Telèfon: 972 77 12 50
Fax 972 77 10 44
L'ESCALA

EL NORD TAMBÉ EXISTEIX

Les vailetes i els vailets de les escoles de primària de Siurana d'Empordà i de Nyils, poblet del bell mig de la plana del Rosselló, es cartegen des de fa uns cursos. Per arrodonir-ho, un grupet d'alumnes de pares i de mestres nord-catalans acostuma a assistir als actes de carnaval de Siurana any rera any per aquestes dates.

Paral·lelament, els de Nyils participen junt amb l'escola de primària de Celrà d'un programa educatiu promogut per la Comunitat Europea entorn la democràcia.

Els tres centres són catalans simplement perquè la Catalunya pirinenca abraça ambdós costats d'aquesta serralada, bressol de la nostra cultura. Així i tot, en Louis XIV i en Felipe VI s'empescaren un pacte que, de la forma més barroera, el 1659 convertia els catalans del nord en francesos i a la resta ens fan passar per uns espanyols "raros, cerrados y muy suyos". El malaguanyat Pere Calders, molt educadament, acostumava a titllar de "serveis no sol·licitats" aquesta dèria franco-espanyola d'actuar en nom dels catalans sense el nostre consentiment. Malgrat que l'hexàgon francès és la república

Part de l'alumnat de Siurana i de Nyils fotografiats a les portes de l'escola "El Serrat" de Siurana d'Empordà, a l'inici del Carnaval de l'any passat.

Scala Park

SELF-SERVICE - RESTAURANT

Platja de Riells, 48
Tel. 972 77 07 57
L'ESCALA

carnisseria FERMÍ VILA

Carrer La Torre, 43
Telèfon: 972 77 14 02
17130 L'ESCALA

gràfiques canigó

tipografia i offset

c/ de la marca, 5
tel. i fax 972 50 89 97
17600 figueres

boutique

Vilabrú

Carrer del Port, 14 - Tel. 77 06 73
Avinguda Montgó, 29 - Tel. 77 32 27
L'ESCALA - Costa Brava

ROSTISSERIA
KAN KILIS

Camí Ample, 1
Avda. Ave Maria, 1
Tel. 972 77 45 58
L'ESCALA

BAR EL PESCALL

25 anys al seu servei

Avda. Ave Maria - Tel. 972 77 02 66
L'ESCALA

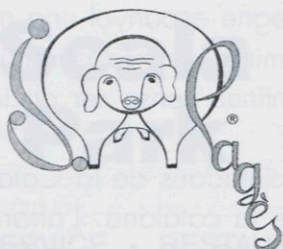
de la llibertat, la fraternitat i la igualtat i el regne espanyol una monarquia parlamentària, tots dos estats asseguruen caminar vers la construcció d'una Europa respectuosa, on la nostra llengua continua sense ser oficial ni a la Catalunya del Nord ni a la Franja de Ponent.

A començaments de segle, el 90% dels ciutadans de la Catalunya del Nord no parlaven cap més altra llengua que la catalana. L'afrancesament que patiren les comarques del Capcir, l'Alta Cerdanya, el Conflent, el Vallespir i el Rosselló, a partir de la segona Guerra Mundial, va reprimir i avergonyir els nord-catalans a l'hora d'expressar-se en la seva llengua. L'antropòloga Cilie Motzfeldt detalla, en treballs de camp, el complex d'inferioritat actual dels que parlen en català. Això no obstant, en Jean Paul Alduy explicitava públicament que les darreres enquestes mostren que la visió i l'acceptació de la cultura catalana a Perpinyà pugen. L'Alduy ha estat un dels pocs batlles rossellonesos compromès en la recuperació de la nostra cultura a partir de la gestió municipal. Així i tot, el batlle perpinyanès constata el poc suport i la manca de coordinació amb la resta d'institucions dels països catalans per avançar en la urgent recuperació de la dignitat catalana.

Per tot plegat, el professorat nord-català, amb consciència de país, ha de fer un esforç titànic per dinamitzar la nostra cultura a les seves escoles. Anar a pescar a la Costa Vermella, festejar per les vores del Tet o bé deixar-nos esventar per la tramuntana que bufa a l'aspre rossellonès, amb el pretext d'un intercanvi d'allò més divers, és retrobar-nos amb nosaltres mateixos. "Apropar-nos al nord de les Alberes amb la mentalitat de la resta de Catalunya, és un absurd. No entendrem res. Cal escoltar, observar, fer parlar els companys nord-catalans, aprendre. Mai jutjar. Un dels problemes dels catalans és el desconeixement de la seva pròpia realitat", m'explicava en Romà Dolcet, un dels precursors de la nostra cohesió com a poble.

QUIM GIBERT

Llicenciat en psicologia per la U.A.B.

Carnisseria i Xarcuteria
J. Pagès

Avda. Girona, 56 - Tel. 972 77 21 81
L'ESCALA

FINQUES
GUANTER
API

Agents de la propietat immobiliària
Venda - assegurances - lloguers
administracions

Avgda. Ave Maria 18 - Tel 972 77 02 72 - Fax 972 77 01 57
Avgda. Riells, 46 - Tel. i fax 972 77 00 40
17130 L'ESCALA

PISCINES GUNITADES
SERVEI TÈCNIC
TRACTAMENTS D'AIGÜES
ANÀLISIS QUÍMIQUES
MANTENIMENT

Avinguda Girona, 76
Tels. 972 77 28 34
972 77 21 99
Fax 972 77 21 99
17130 L'ESCALA

ESPECIALIDADES
EN
PESCADOS
DE
COSTA

Playa de Riells
Teléfono: 972 77 02 39
L' ESCALA

Fincas
BALLESTA® API

SERVEIS IMMOBILIARIS
LLOGUER I VENDA
ASSEGURANCES
ADMINISTRACIONS

Av. Riells, 46 A Tel. 972 77 01 04
Apart. (B.P.) 125 Tel. 972 77 01 88
17130 L'ESCALA Fax 972 77 06 77

FOTO SISTEMA

Passeig Marítim - C/ Garbí
Tel. 972 77 30 29 - **L'ESCALA**

COMPOSAR NO ÉS COMONDRE

Tot i que amb molta freqüència ho veiem emprat amb el mateix significat. **Composar**, en el sentit recte, té un camp d'aplicació bastant limitat en el llenguatge, ja que vol dir obligar algú a procedir a voluntat d'altri, fer-lo obeir, o bé imposar-li arbitràriament una contribució, una multa... Molt diferent és **comondre**, que indica reunir o combinar harmònicament diversitat de parts o elements per formar un tot, sigui una creació de l'intel·lecte (literària, musical, d'art plàstica) o d'altra naturalesa.

Si **composar** i **comondre** són dos verbs que responen a conceptes ben distints, tampoc s'avenen en cap de les formes de conjugació. **Composar**, regular, pertany a la primera conjugació, i **comondre** a la segona formant part del grup dels acabats en -ndre sense irregularitat especial. És a dir, no presenten gaires dificultats per usar-los correctament si hom s'hi fixa una mica.

Així, per exemple, direm: *la cobla ha estrenat una sardana composta (no composada) pel seu director; un quartet compost (no composat) per dos violins, una viola i un violoncel; un metge, dues infermeres i quatre auxiliars componen l'equip sanitari; Verdaguer compongué el poema Canigó; un president i quatre vocals compondran la mesa; no li demaneu que compongui una cançó per realçar l'efemèride, perquè li repugna obrar per encàrrec; són pisos que es componen de tres dormitoris i dos banys a part de les altres peces i l'eixida,...*

Com a regla pràctica, per esvair qualsevol dubte en les formes del verb **comondre**, podem assenyalar que es conjuga igual que **respondre**. Així comparant la flexió d'ambdós tenim que **component** correspon a **responent**, **compongui** a **respongui**, etc.

D'altra banda: *li han composar mil pessetes de multa per haver embrutat el carrer; ens composaren a deixar la tasca llesta abans de fi de mes: et composaran a acceptar la seva versió,...* És a dir, **composar** es conjuga com qualsevol altre de regular de la 1a conjugació, **disposar** per exemple.

Tal vegada l'estructura dels mots **compositor** i **composició** hagi influït, per similitud morfològica, a substituir comondre per composar, però ja seria hora que fos conegut de tothom el veritable significat de cadascun d'aquests verbs. Un compositor compon, no composa; i una composició és el resultat de comondre, no de composar.

Anàlogament, podem establir la comparació entre **posar** i **pondre**: *el sol es pon* (no es posa), *o se'n va a la posta*, *o s'ha post*; *les gallines ponen* (no posen) *ous*; *en canvi, la claror que hi posa el Sol o posarem els ous al cistell*.

Apuntem, de passada, les formes pronominals de **compondre**, **compondre's** i **compondre-se-les**, arranjar les coses perquè vagin bé per a un mateix o amb algú més: *se les va compondre per tal que el convidessin*; *d'una manera o altra s'ho compondran perquè vagi bé per a tots*. I també aquella coneguda dita *Marxa Anton que qui queda ja es compon*, en rèplica tranquil·litzadora als mals auguris: *Ah, quan jo no hi sigui, en aquesta casa tot anirà de mal borràs!*

Ens ha sortit una exposició potser massa prolixa, però creiem que valia la pena tenint en compte la confusió tan generalitzada entre **compondre**, verb de múltiples significacions, i **composar**, d'ús molt més reduït. Tot sigui per ajudar a polir el llenguatge.

JOAQUIM ARMENGOL

Celler Restaurant

CA L'HEREU

*Varietats de carns a la brasa
Pa amb tomata i pernil
Vins naturals*

Platja dels Riells
Carretera de Barcelona, 2-4
Telèfon: 972 77 10 74
L'ESCALA

MAPFRE

PAU LÓPEZ I SOLES
AGENT D'ASSEGURANCES
NÚM. REGISTRE 24035

Telèfon i Fax 972 77 37 15
17130 L'ESCALA

CASA POU

**ARTICLES PLATJA - MARROQUINERIA
BIJUTERIA - SOUVENIRS - ROBA DE PLATJA
JOGUINES - PELL**

Avda. Montgó, 40 - Tel. 972 77 02 47
L'ESCALA (Girona)

"la Caixa"

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS
DE BARCELONA

CALÇATS BALLESTA

Fundada l'any 1920

Pintor Joan Massanet, 10
Tel. 972 77 02 53
17130 L'ESCALA (Girona)

VACANCES L'ESCALA

Administració de Finques S.L. Unipersonal

**COMPRA-VENDA
LLOGUERS
ASSEGURANCES
ADMINISTRACIÓ DE COMUNITATS**

Avda. Riells, 14 - Apt. Correus, 5
Tel 972 77 09 74 - Fax 972 77 10 23
vacancesl.escala@gro.servicom.es
17130 L'ESCALA

ANXOVES DE L'ESCALA
CASA BORDAS S.L.
FILL DE J. CALLOL I SERRATS
SALAONS SOLES
ANXOVES EL XILLU

BancSabadell

El nostre sincer agraïment a tots els qui han col·laborat en aquest butlletí, puix que gràcies a ells s'ha pogut portar a feiç terme.

NOTES:

La Comissió Organitzadora es reserva el dret d'alterar aquest programa si causes imprevistes l'obliguessin a fer-ho.

PICASSO I LA SARDANA

En un dels concerts que la cobla Montgrins féu a París l'any 1928, Pablo Ruiz Picasso acudí a felicitar efusivament Lluís Cotxo, el nostre homenatjat en el present aplec, per la seva magistral interpretació de la sardana "Isabel", de Garreta.

La presència de Picasso en aquella audició no era pas casual. El genial artífex sempre mantingué estrets lligams amb les primeres figures de l'art català i fou un assistent assidu de les seves manifestacions. No en va s'havia format en el món cultural de Catalunya de començament de segle i n'era fidel, com podem comprovar amb aquests fragments d'un escrit del crític d'art Alexandre Cirici i Pellicer:

"Sóc catalanista"

Quan el qui us parla (Cirici) va tenir la fortuna de passar tres dies a casa seva (de Picasso), a Notre-Dame-de-Vie, de Mougins, no va poder estar-se de dir-li, tot tímidament: "A Catalunya, us considerem català".

A la qual cosa ell va respondre, amb el seu català amb accent de Lleida: "No solament sóc català. Sóc catalanista!".

La seva presència a manifestacions col·lectives dels artistes catalans, quan ja vivia definitivament a França, a exposicions i a publicacions nostres, ho comprovava, com les importants donacions fetes al Museu barceloní, sobretot les 58 teles del 1957 glossant Les Menines de Velázquez, en contrapunt amb les visions dels balcons de La Californie i l'efígie de Jacqueline, i encara més, la important donació dels tres milers de peces de la seva infantesa, adolescència i joventut, conjunt que havia de tenir per ell el més privilegiat pes sentimental.

Adhesió lògica

Era molt lògica aquesta adhesió sentimental a Catalunya, que no solament havia estat la vivència de la Barcelona en ebullició, de l'època modernista, sinó també la de Cadaqués, de Gòsol, al preludi del Noucentisme, en el sensible instant del formulisme del 1906, i de Ceret on, atret per Manolo Hugué, justificaria per a la petita vila de la Catalunya Nord, el famós i exagerat epítet de "la Meca del Cubisme". També la d'Horta d'Ebre (o de Sant Joan) el poble del seu amic Pallarès, que fou allí on va aprendre a parlar català i on va iniciar el cubisme, poble del qual diria que fou allí on havia après tot allò que sabia.

Per què diem que era lògica aquesta adhesió si després, a París, estaria en contacte amb tantes altres realitats culturals humanes del més alt interès?

Ho diem perquè Catalunya va ésser, per ell, el seu lloc de naixença com a artista creador.

[...]

Diferència de cultures

Picasso s'adonà de la diferència radical entre la cultura catalana i la de Madrid. A Madrid, havia trobat l'encarcarament cadavèric de les institucions acadèmiques, el conformisme dels programes i el gravíssim isolament

de la cultura espanyola de l'època, que es mirava el melic, que vivia d'ella mateixa, tancada al món exterior, sense contacte amb la modernitat tècnica i econòmica, ni amb el pensament lliure, ni amb la creativitat científica i artística.

La cultura catalana era tot el revés del localisme de Madrid. Era una cultura oberta als vents del món, fascinada per les onades de pensament i de sensibilitat que li arribaven de tot arreu.

Picasso va prendre la seva opció. De la cultura morta, reclosa, es va passar a la cultura universal, vivent i oberta. Aquesta fou l'opció que, per tota la vida, li va ésser decisiva i va fonamentar el seu reconeixement a l'aportació que li havia fet la cultura catalana.

CINC GENERACIONS
AL SERVEI DEL
CLIENT

COL·LEGIATS NÚMS
11.154 - 13.976
51.193 - 69.169

- AGENCIA D'ASSEGURANCES DE U.A.P. IBERICA.
- ASSESSORIA FISCAL I COMPTABLE.

C/ SANTA MÀXIMA, 8
APARTAT DE CORREUS, 33
E-MAIL: AGVICENS@GRN.ES

TEL: 972.77.04.24
FAX: 972.77.41.48
17130 - L'ESCALA (GIRONA)

Triant la sardina - Foto: Quim Palau

En recordança d'una bona mare en el 10è aniversari del seu traspàs.

"REBROLL D'IL·LUSIÓ"

Un vellet està assegut
somniaós mirant la llunyania,
acompanyat d'un brell record,
retrat dolç d'un passat dia.

Ell veu sobre l'horitzó
núvol blanc de fina llana,
que la il·lusió va transformant
en coneguda forma humana.

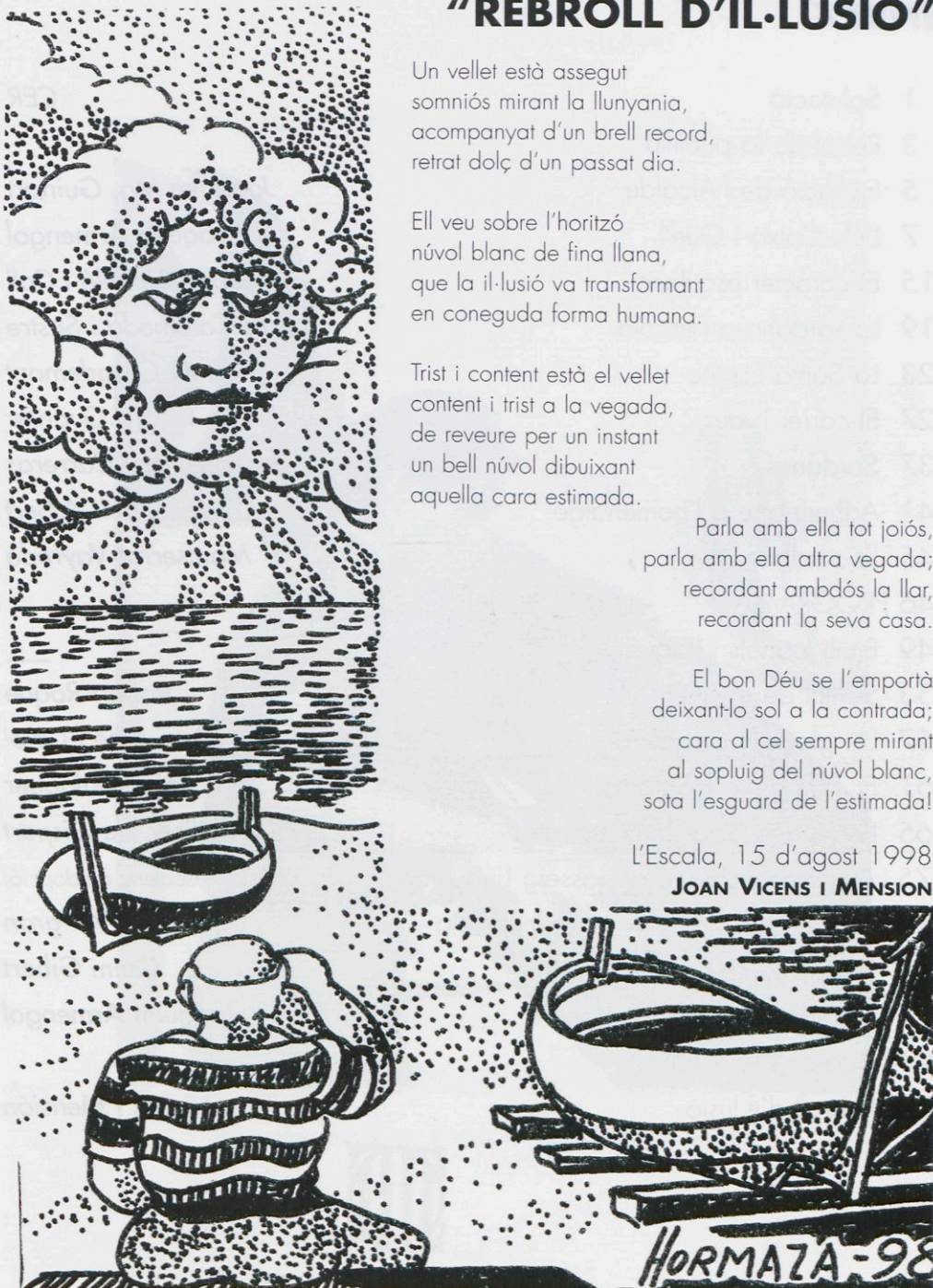
Trist i content està el vellet
content i trist a la vegada,
de reveure per un instant
un bell núvol dibuixant
aquella cara estimada.

Parla amb ella tot joiós,
parla amb ella altra vegada;
recordant ambdós la llar,
recordant la seva casa.

El bon Déu se l'emportà
deixant-lo sol a la contrada;
cara al cel sempre mirant
al soplug del núvol blanc,
sota l'esguard de l'estimada!

L'Escala, 15 d'agost 1998

JOAN VICENS I MENSION

ÍNDEX

CER

- 1 Salutació
- 3 Retrat de la publilla
- 5 Invitació de l'Alcalde
- 7 Lluís Cotxo i Güell
- 15 El caràcter escalenc
- 19 La sardana a l'escola
- 23 La Santa Espina
- 27 El carrer Nou
- 37 Sardanes
- 41 Adherint-me a l'homenatge
- 45 La sardana
- 46 PROGRAMA
- 49 Emili Juanals i Roqué
- 53 Sortint de concert
- 57 Un glop de passat
- 61 El cant de la tenora
- 65 Llegendes, tradicions, costums
- 75 Aplec de sardana al passeig Lluís Albert
- 79 Inèrcia + desinterès= incompetència
- 83 El nord també existeix
- 87 Composar no és compondre
- 91 Picasso i la sardana
- 95 Rebroll d'il·lusió
- 96 Índex
- Joaquim Ma. Guinart*
- Joaquim Armengol*
- Joan Barceló i Coll*
- Lluís Colomeda i Sastre*
- Emili Casademont*
- Ricard Guanter*
- Josep Augé i Carreras*
- Lluís Albert*
- Montserrat Vayreda*
-
- Robert Roqué*
- Pere Juhé i Oriol*
- F. Sala i Balaguer*
- Pilar Pellicer, de Gispert*
- V. Ll. (escalenc d'adopció)*
- Vili-gran*
- Quim Gibert*
- Joaquim Armengol*
- Joan Vicens i Mención*

Reg. J5.533

Sign CL 394.3 (467.1Emm
l'Escala)(06) Apl

Pescador escalenc: Pere Curru - Foto: Quim Palau

EXCLÒS DE PRÉSTEC

assegurances

zurich

ESCALACENTER
Societat de serveis Immobiliaris
Passeig del Mar, 4 - L'ESCALA (Girona) - Tel. 972 77 02 89 - Fax 972 77 32 97

Royal

Insurance

assegurances

CL
(4)
L
(0)